

RVA LÁSZLÓ KIRÁLY

OMORUJÁTÉK NÉGY FELVONÁSBAN

IRTA

HERCZEG FERENC

MÁSODIK KIADÁS
(5—8 EZER)

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

ÁRVA LÁSZLÓ KIRÁLY

SZOMORUJÁTÉK NÉGY FELVONÁSBAN

IRTA

HERCZEG FERENC

MÁSODIK KIADÁS
(5–9. EZER)

BUDAPEST 1918 SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA

Korvin Testvérek könyvnyomdája Budapest.

SZEREPLŐK

A király
Hunyadi Jánosné
Hunyadi László
Hunyadi Mátyás
Szilágyi Mihály
Cillei Ulrik
Gara nádorispán
Gara Mária
Kanizsai Erzsi
Ujlaki erdélyi vajda
Rozgonyi Sebestyén
Rozgonyi Miklós
Vitéz püspök
Országh
Bodó
Prokóp királyi kamarás
Jeremiás
Bögöly a király bolondja
Kata
Tahy udvarmester
Herold
A király apródja
Hunyadi két tisztje
Két hölgy

NÉMA SZEREPLŐK

Egy pálos barát. Apródok. Udvarló leányok. Királyi darabontok.

— Történik 1457-ben. —

ELŐJÁTÉK.

A szinpadi függöny, miután a nézőtér teljesen elsötétedett, néhány méternyire szétnyilik. A résben széles és alacsony török kerevet látható, amely közvetlenül a súgólyuk előtt áll. A kerevet fölött keleti szőnyegekből csinált sátor, amely a szinpadi függöny nyilásának alakjához alkalmazkodik. A kereveten selyempárnák, fölötte, a sátor tetejében, hengeralakú, török hajólámpa, amely sárga fényt vet a kerevetre. Kivül kürtösök a hajnali riadót fújják.

MÁRIA *éjjeli ruhában, a kereveten fekszik, alszik. Lidércnyomásos álmában nyöszörög:* Hunyadi! Hunyadi! Oh! —

KATA *éjjeli ruhában megjelenik a kerevet mellett, félénken és halkan:* Lyányasszony! Mária!

MÁRIA *álmában:* A hóhér a bárddal, — a hóhér, — Jaj! Hunyadi!

KATA: Lyányasszony! *Megrázza.* Mária!

MÁRIA *fölriad:* Ki az? Hol vagyok?

KATA: Hol volnál? Az ágyasházban vagy . . .

MÁRIA *zavartan:* Az ágyasházban . . . Az ágyasházban — Budán . . .

KATA: Ugyan hát ébredj már! Hogy volnál Budán? Nem tegnap jöttünk alá Nándorfehérvárra?

MÁRIA: Nándorfehérvárra . . . Persze, tegnap jöttünk alá . . . Futtakról a Dunán — nagy vitorlahajón . . . *Nevet.* Milyen bolondos is vagyok én! De milyen bolondos! *Hirtelen elkomolyodik.* Jaj, dadus, szörnyű álmom volt!

KATA: Hát hogyne, mikor pogány ágyban fekszel . . . Ezt az ágyat az istentelen török császár sátrából rabolta Hunyadi, — keresztény szűz nem álmodhatik szépet ilyen ágyban . . .

MÁRIA *egyszerre teljesen ébren van:* Későn van már, dadus?

KATA: Most kezd pirkadni . . .

MÁRIA: Készitsd a sárga ruhát, ma Szent Márton napja van.

KATA: Nyolckor lesz a nagymise.

MÁRIA: Hétkor odaállunk a templom küszöbére . . . Megvárom Hunyadi Lászlót . . .

KATA *ijedten:* Jézusom! Elment az eszed?

MÁRIA: Dadus, el akarják veszejteni! Biztosan tudom, el akarják veszejteni! Cillei bátyám és Rozgonyi Miklós . . . Az úton kihallgattam őket . . .

KATA: Jaj fiam, ne ártsd magad a nagyurak dolgába. Gara lyány vagy, a nádorispán lyánya, — te nem lehetsz Hunyadi-párton.

MÁRIA: Amióta először megláttam, a két szemem Hunyadi-párton van . . . és minden csepp vérem Hunyadi-párton van . . .

KATA: Hát *ezért* akartál te törik-szakad Rácországba jönni? Azt hazudtad apáduradnak: fogadalmat tettél a kevei szűznek . . . Nem félsz, hogy bevádollak ő nagyságánál?

MÁRIA *vadul:* Egy szót ha szólsz, egyetlen szót: — véresre ostoroztatlak, te rossz banya!

KATA *térdreesik:* Jézus, leányasszony! Jézus, — hogy beszélsz te velem?

MÁRIA *sírva:* Kata néne, édes Kata néne, én olyan boldogtalan vagyok! Meg akarják ölni, meg akarják ölni! De én szólok neki. Mise előtt szólok neki. A Boldogasszony adta a szivembe . . . Készítsd a sárga ruhámat! Azt mondom neki: „Senkiben se bízzál, Hunyadi! Cillei ellenséged, Rozgonyi ellenséged, mindenki ellenséged . . . Csak én vagyok híved! Csak én!" — S ha jönnek a kardokkal, én eléjük állok: ide, ide! *Kitárja mellét.*

KATA: Ne féltsd te Hunyadit, szivem. Nem könnyű lebírni egy Hunyadit. Azok jó barátságot tartanak a halállal. Megnyergelik, mint a fekete ménlovat. Aki ellenük támad, azt mind legázolják . . . Öreg Hunyadi gubernátorral sem bírtak, pedig hányan támadtak ellene! De most aludjál még egy órát, Mária, — reggelre szép piros legyen orcád.

MÁRIA *hirtelen elkeseredéssel:* Minek, — úgysem kellek neki! Nem kellek neki!

KATA: Te nem kellenél valakinek? Te, Gara Mária, Magyarország első lyánya?

MÁRIA: Óh, bár az ő cselédje lehetnék, az ő szolgáló-leánya. Ezüst tálban füröszteném a lábát, — a hajammal szárítanám.

KATA: Jaj, hová lett a te nagy kevélységed, Palatinus Mária?

MÁRIA: Porba hullott. Minden porba hullott. Mert nem kellek neki. Sem ifjúságom, sem gazdagságom nem kell neki . . . Tegnap, mikor megjöttünk a hajóktól, a várudvaron ő emelt nyeregből . . . Egy szempillantásig a karjában fogott, — óh, beh jó lett volna meghalni! Beh jó lett volna!

KATA: Szűz anyám! Honnan veszed már az ilyen vad beszédet?!

MÁRIA: És tudod, mit mondott nekem? Azt mondta: Szép hátaslovon jársz, leányasszony! *Sír is, nevet is.* A lovam tetszett neki, — azt nézte, nem engem!

Kivül kürt-jel, amely decrescendoban ismétlődik és végül elhallgat.

KATA: Hallod? Már fujják a riadót!

MÁRIA: Egyik vártorony átveszi a másiktól és tovább adja . . . *Fülel.* Hallod?

KATA: Szivem, aludjál még egy órácskát! Csicsijja baba!

MÁRIA: Énekelj dadus, akkor alszom . . . Azt a nándorfehérvári éneket, tudod, — Nagy Hunyadi Jánosról!

KATA *öregesen vékony fejhangon:*

Idvéz légy Hunyadi,
Jézus Krisztus lovagja,
Boldogasszony hadnagya,
Keresztények ékessége, fényessége,
Magyaroknak vigasza . . .

A függöny lassan összecsukódik.

ELSŐ FELVONÁS.

Nagy terem a nándorfehérvári fellegvárban. Igen vastag, fehérre meszelt falak; a koromtól fekete famennyezetet hatalmas keresztgerendák támogatják. Láncon függő facsillár. Hátul több lőrésszerű ablak. Az ablakfülkék igen mélyek. Jobbról elől főbejárat. A főbejárat boltíves folyosóra vezet, melyet a teremtől vasrácsos ajtó választ el. Az ajtó egész felvonás alatt nyitva marad. Jobbról hátul vasalt kis tölgyajtó a nők lakosztályába vezet. Balról hátul: a királyi szobák ajtaja. Az ajtó fakorlátos emelvényre nyilik, melyről több lépcsőfok vezet le a terembe. Balról elől óriás, primitiv kandalló. Fölötte bölénykoponya. A koponya fölött a Hunyadiak hollós zászlója. — Butorok: A kandalló előtt asztal, drága török szőnyeggel leteritve. Az asztal mellett gótikus nagy támlásszék, ezen csak a király ül és több támlanélküli zsámoly. Jobbról, a főbejárat és az asszonyok ajtaja közt, nagy láda, fölötte fekete feszület a falon, a kereszt alatt örök mécses. A padló vörös téglával van kirakva. A kandalló előtt medvebőr fekszik a földön. Midőn a függöny szétnyilik, kivül megint szól a riadó, úgy mint az előjátékban. Hajnalodik. A nap akkor fog besütni, ha majd László föllép.

ELSŐ JELENET.

Rozgonyi Sebestyén, Bodó.

A főbejáraton jönnek. Lassú léptekkel, mogorván, mint a koránkelő emberek. Miként Hunyadi hívei mind, ők is tüntető egyszerűséggel öltöznek, vasba és bőrbe, ellentétben a bársonyos és aranyos udvari emberekkel. Rozgonyi S. negyven-ötven esztendős ember. A fél szeme be van kötve. Bodó huszonhárom éves, hetyke, kemény és bőbeszédű székely úrfi.

ROZGONYI S.: Mikor jöttél meg?

BODÓ: Éjfél után. Két hónapig voltam oda. — Szendrő és Orsova között cirkáltam az ágyús naszádokkal . . . Éppenhogy elegendő volt! Sózott halon éltem, meg füstölt kecskehúson . . . A török Dunán mindennek faggyúszaga van, — még az asszonynépnek is . . . Hát itt Nándorfehérváron mi ujság?

ROZGONYI S.: Nagy vendégjárás van . . .

BODÓ: Hallom: a király, — az erdélyi vajda, — a palatinus, — no meg a nevezetes Cillei gróf . . . . Hanem túl a Száván nagy seregek táboroznak a holdfényben?

ROZGONYI S.: A király cseh darabontjai.

BODÓ: Ki ellen indul ő felsége? *Szünet.* A török ellen?

ROZGONYI S. *keserűen:* Mi ellenünk. Hunyadi ellen.

BODÓ *elképed:* Hunyadi ellen? — Hát akkor igaz: a király elveszi Hunyaditól Nándorfehérvárát?

ROZGONYI S.: Igaz! Pedig ezt a várat semmiféle király nem adta Hunyadinak. Ezt az öreg János

úr szerezte a törökön. Egyetlen úri bandérium, egy szál királyi darabont nem volt a táborában.

BODÓ: Tán csak tudom, — magam is ott valék.

ROZGONYI S.: Az udvar akkor Budán lapult és Mohamed győzelméért imádkozott . . . Mert Hunyaditól már akkor is jobban féltek, mint a pogánytól . . .

BODÓ: És László úr, Hunyadi László úr, önként feladja apja várát?

ROZGONYI S.: Azt mondja: a törvény! De ki szerezte a törvényt? A nagyszájú országgyűlés. A parádés magyarok. Ők szájjal hódítanak várat, mert karddal nem tudnak . . . Semmit sem tudnak, csak zabálni és selyemvánkoson hálni, mint az özvegyasszony kutyája . . .

BODÓ: Tudnak ugyan ugatni is.

ROZGONYI S.: Ha a király tartja a várat, akkor tudom Istenem: két esztendő mulva visszaveszi a török.

BODÓ: Egy esztendőt sem adok neki!

ROZGONYI S.: De csak hadd vegye! Tőlem akár Budavárát is megveheti. Az egész országot. Rongy ország ez, szemétország, ahol így bánnak egy Hunyadi fiával! Én összetöröm a kardomat, hazamegyek földet túrni.

BODÓ: Király darabontjának én sem csapok fel. Azt már nem. Vagy Hunyadit szolgálom, vagy magam ura leszek. Ihol jő Szilágyi úr ő nagysága.

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek, Szilágyi.

SZILÁGYI *főbejáraton:* Dicsértessék!

BODÓ: Mindörökké!

SZILÁGYI *a feszület előtt meghajlik, s keresztet*

vet magára: Ni te, Bodó! Jó, hogy megjöttél. Volt sok dolgod a pogánnyal?

BODÓ: A katonájával nem igen, inkább a futó betyárjával. Azokból szépen akasztattam.

SZILÁGYI *Hüvelykujjával balfelé bök:* Fölkeltek már a parádés vendégek?

BODÓ: Cillei ő nagyságának most vitték a mosdóvizet . . . *Farkasnevetéssel.* Ő nagysága ezüsttálból mosdik, — rózsavízzel . . .

SZILÁGYI: Ő nagysága éntülem akár ördögganéjjal is kenheti a pofáját . . . Miféle idegen népség lebzsel künn a palota előtt?

BODÓ: Cillei gróf cselédi.

SZILÁGYI: Igen sokallom őket. Vannak vagy százan. Ennyi csizmatisztító kell egy grófnak?

BODÓ: Pedig neki is csak két lába van, mint a szegény asszony kokasának. Az ebadták két kézre való pallóssal jöttek, de Rozgonyi ő kegyelme rendre elszedette tőlük . . . Abajgattak is eleget és emlegették a gazdájukat.

SZILÁGYI: Kössék fel magukat gazdástúl!

ROZGONYI S. *aki eddig mozdulatlan és néma volt, most szélesen Szilágyi elé áll:* A Száván túl trombitálnak a király cseh darabontjai . . . Bebocsássuk őket?

SZILÁGYI: Ne tőlem kérdezd, hanem Hunyaditól, a vár kapitányától . . . Addig is fejükkel felelnek a hadnagyok: egy fia cseh se szivárogjon a városba.

ROZGONYI S.: És ha mástól jön parancs, hogy nyissanak kaput?

SZILÁGYI *paprikásan:* Mástól, — kitől?

ROZGONYI S.: Jöhetne, teszem, a királytól.

SZILÁGYI *nagyot nyel:* Ő felsége a várkapitánnyal küldi parancsát . . . Várkapitány Hunyadi. Ha nem Hunyadi hozza, akkor nem is királyi parancs, — még ha magától a királytól jő is . . .

ROZGONYI S.: Ezt akartam tudni! *Szilárd léptekkel a főbejáraton el.*

BODÓ *nevetve:* Most gyere be, cseh, ha bírsz!

HARMADIK JELENET.

Szilágyi, Bodó.

Az ablakok alatt tisztelgő trombitajel és üstdobok dübörgése.

SZILÁGYI: A várkapitány!

BODÓ *sugárzó arccal rohan az ablakhoz, kinéz:* Hunyadi! Meglátott . . . Ide jön!

SZILÁGYI: Te! A csajkás hadnagy valami szendrői kalandról beszélt . . . Mi volt ott?

BODÓ: Semmi különös. Egy lézengő formájú legény ugrott elölünk az erdőbe . . . Mivel igen szaladt és parittyával lődözött vissza, hát lefülelték a csajkások . . . Egy levelet találtak nála . . . Rác Brankovics deszpótnak szólt.

SZILÁGYI *érdeklődve:* A Cillei apósának! *Kinyújtott kézzel.* Ide azt a levelet!

BODÓ: A gályán hagytam a tarisznyámban . . .

SZILÁGYI: Hozd el! Jó azt tudni, mit írnak egymásnak az emberek . . .

NEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, László, egy apród, két tiszt. Később Rozgonyi Sebestyén.

LÁSZLÓ *huszonhárom éves ifjú, fekete gyászruhában, a főbejáraton jön. Fekete ruhás apród, a Hunyadi-címerrel a mellén, a kardját hozza utána. A két*

tiszt megáll az ajtóban: Miska bátyám, szólj kérlek az őrségnek, ezentul ne doboljon nekem.

SZILÁGYI: Mért ne doboljon? Várkapitány vagy, — megillet.

LÁSZLÓ: Királyi vendége van a várnak, minden tisztesség őt illesse.

SZILÁGYI: Attul a kis dobolástul még nem esik le fejéről a korona!

LÁSZLÓ: Hahó, Bodó! Hogy vagy, dunai lovag?

BODÓ *tiszteletteljes konfidenciával:* Annyi halat ettem, instálom, magam is pikkelyesedem már tűle.

ROZGONYI S. *belép a főbejáraton.*

LÁSZLÓ *gyöngéden Bodó arcára üt:* Jó néked ez a kis pönitencia, te sátán pecsenyéje! Délután kiszáguldasz velem Ostruzsnicára.

SZILÁGYI *fölneszel:* Mi dolgod ott?

LÁSZLÓ: Pogány martalócok vették be magukat a faluba, — majd kipörköljük őket.

BODÓ: Biz' Isten, a sok ladikázás után jó is lesz megint egyszer lóhátról verekedni!

SZILÁGYI *rákiált:* Te, — hozd már azt a szendrői levelet!

BODÓ *megszeppenve:* Hozom, — nagyságos uram! *Főbejáraton el.*

SZILÁGYI *az ajtóban álló két tiszthez:* A vízikapuhoz!

KÉT TISZT *el.*

ÖTÖDIK JELENET.

Szilágyi, László, Rozgonyi S.

SZILÁGYI: Nem ülhetsz ma lóra. Pro primo: vendégeid vannak. Pro secundo: az ilyen száguldozás már egyáltaljában nem való várkapitánynak.

ROZGONYI S.: Édesapád ugyancsak irtotta a pogányt, de maga sohasem húzott kardot, még a nándorfehérvári csatán sem, — ő az eszével harcolt.

LÁSZLÓ: Édesapám Hunyadi János volt, — én csak Hunyadi László vagyok. Ha olykor-olykor kardélre nem vehetném az életemet, nem is örülnék neki.

SZILÁGYI: Hajtod a rókát és nem látod, hogy téged farkasok hajtanak.

LÁSZLÓ *idegesen:* Mi az?

ROZGONYI S.: Az a kérdés: beereszted-e a király cseh zsoldosait a várba?

LÁSZLÓ: No, csakhogy itt tartunk megint! Hát igenis beeresztem őket . . . Törvény rendeli és édesapám is szentnek vallotta a törvényt.

ROZGONYI S.: Szentnek vallotta, de ő maga is csinálta a törvényt.

SZILÁGYI: No hiszen neki mertek volna cseheket küldeni a várba! *Legyint.* A kappant előbb levágják, aztán megkopasszák. Veled forditva teszen Cillei: előbb lekopasztja rólad váradat, majd aztán levág!

LÁSZLÓ: Pro primo: nem vág. Ahhoz korábban keljen a budai uraság. Pro secundo: Kegyelmetek utálják Cilleit, azért a Jézus Krisztust is véle árultatják . . . Mért törne ellenem a gróf?

SZILÁGYI: Mért? Mert ezt *kell* tennie! Ha okos ember, ha hű atyjafia a királynak, akkor ezt kell tennie: elpusztítani a Hunyadiakat! Láttam Cilleit a futtaki gyűlésen. Mikor bejött királyi öccse és az aranyszékbe ült: mélységes csöndesség fogadta. A kis király ott gunnyasztott, fakón, sután, árván. Aztán jöttél te. A nemesek mind felugráltak, — az arcuk kipirult, a szemük lobogott, — „Hunyadi, Hunyadi!“ — ordították és megrészegedtek a neved zengésétől. Én

Cilleit néztem, a szeme vérbeborult, — ha előbb nem, hát akkor végezte el, hogy leütteti fejedet!

ROZGONYI S.: Igen magasan állasz, László, igen meredeken a hegyen. Vagy lezuhansz, vagy megteszed az utolsó lépést is, — föl a tetőre.

LÁSZLÓ: És mi van odafönn? A korona! Árva László király jussa. Hát én nem forgatom ki jussából az árvát!

SZILÁGYI *dühösen:* No te szerelmetes Jézusom, — hát az a király ugyan hol szedte a koronáját? Azt mondja: Isten kegyelméből! De mi azt jobban tudjuk! Az édesanyja úgy lopatta Visegrádról, — egy német pasztonkával — Kottánerné volt a neve, — verje meg a ragya!

ROZGONYI S.: Nincs ebben az országban más becsület, csak az, amit a nemzet adott Hunyadinak. Aki ellenedre koronát visel és kardot hord, az bitorló és lázadó! Mért ne lehessen már ennek az országnak egyszer egy talpig királya? A sok vendégkirály, gyerekkirály, asszonykirály után egy férfikirály?

LÁSZLÓ: Majd hogy én csudatevő szent legyek Budavárában? Körültérdepeljenek a nyavalyásak, én meg piruljak, hogy csudát tenni nem tudok. Az én örökségem nem a korona, hanem a kard. Hadsereget nekem, eresszétek rá a törökre, — ha be tudom tetézni apámuram művét, ha kitűzöm a máriás zászlót Sztambul tornyára: akkor nincs a világnak az a császára, akivel süveget cserélnék!

SZILÁGYI: Nem tanult mesterségem a profécia, de egyet tudok: holnap Hunyadi fején lesz a korona, — vagy nem lesz feje Hunyadinak. Korona vagy fej, — választhatsz.

ROZGONYI S.: Ebben az órában még választhatsz. Ha egyszer bevonulnak a királyi csehek, néked már nem lesz szavad.

HATODIK JELENET.

Előbbiek, Bodó.

BODÓ *főbejáraton:* Hozom a levelet, Szilágyi uram.

SZILÁGYI *átveszi:* Jól van, — most már eredj magad is a vízikapuhoz, aztán nyitva legyen szemetek!

BODÓ *főbejáraton el.*

LÁSZLÓ: Miféle levél az?

SZILÁGYI *odaadja neki.*

LÁSZLÓ *a levelet forgatja:* Brankovics deszpótnak szól ... A Cillei ipjának ... Három csillagos címer, — hiszen ez a Cillei gróf pecsétje.

SZILÁGYI: Olvasd, — te írástudó vagy.

LÁSZLÓ: Már hogyan olvassam, — hiszen pecsét van rajta!

SZILÁGYI *kiveszi kezéből a levelet, megtöri a pecsétet, visszaadja:* Most már nincs rajta pecsét.

LÁSZLÓ *meghökkenve tekint rá, azután olvassa:* ‚Szerető apám! Im alámegyünk Nándorfehérvárra, onnét én kegyelmednek két szép golyóbist küldök, azzal játszódhatik annakutána kegyelmed ... Ha ezt elvégeztem: akkor lesz csak király László király, magam meg csak akkor alszom nyugton ... *Szól.* Az én fejemet, — a kis Matykó fejét! A kutya! A kutya!

ROZGONYI S.: Fej vagy korona!

LÁSZLÓ *olvas:* ‚A Hunyadi-fattyúk épp oly árulók, mint volt Hunyadi János ... *Szól.* Hunyadi János áruló? Ezért gyöp alá teszlek, pokol kutyája!

SZILÁGYI: Hát megférsz-e még Cillei urammal a világban?

LÁSZLÓ *sötéten bámul maga elé.*

SZILÁGYI: Mondok egyet, László. Ma Szent Márton napja vagyon. Nyolckor lesz a nagymise, tizkor ebéd. Ha Cillei Ulrik tiz órakor még él. akkor én lóra ülök minden legényemmel és úgy elmegyek innét, hogy színemet se látod többé. Mert a vágóhídra való állattal én nem tartok atyafiságot.

LÁSZLÓ *sötéten és keményen:* Cillei meghal!

SZILÁGYI *megkönnyebbül:* No hát— ez az!

ROZGONYI S.: Cillei meghal, — de vannak itt mások is . . . *Balra néz, fojtott hangon.* Az Ur Jézus kezedbe adta mindazok életét, kik utadban állanak . . .

LÁSZLÓ *iszonyodva:* Bátya! Rozgonyi bátya! Hát magyar urak vagyunk mi, vagy zsebrákok?

SZILÁGYI *Rozgonyihoz bizalmasan:* Ebben már neki van igaza . . . Törökországban vagy taliánok közt meg lehet tenni, de nálunk igy nem lehet . . . Tudja Isten, a magyar nem szenvedi a kést — itt karddal kell koronát szerezni, csatatéren, nem ágyasházban . . . . *Lászlóhoz.* Hogy leszünk most már Nándorfehérvárral? Odaadod nekik?

LÁSZLÓ: Nem adom. Jégeső készül, — bolond ember vetkőzik pőrére.

SZILÁGYI: És a király?

LÁSZLÓ: Ha elolvassa ezt az Uriás-levelet, meg fogja érteni, amit teszek. Meg kell értenie.

SZILÁGYI: A tizedik király se érti meg, ha agyonverik a bátyját.

LÁSZLÓ: Hát tartsa pórázon a kutyáit! Bűnbocsánatot kivánok tőle. Esküvel, írásban kell adja. Ha megbékül: tovább is hű szolgája vagyok . . .

ROZGONYI S.: De ha nem békül ?

SZILÁGYI: A király sápkóros gyerek, — de mégis magyar király és oroszlánkarma van. Ha magunkra bőszitjük és aztán kibocsátjuk a katracból, rossz dolgot művelünk . . . Majd szemmel tartsuk, s ha nem nyughatik, magunkkal visszük Temesvárra . . .

LÁSZLÓ *megdöbbenve:* Rabul ?

SZILÁGYI: No, te szerelmetes Jézusom, nem olyan nagy eset az, — hány királyt fogtak már el az emberek! Zsigmond király sem volt ágiólszakadt, mégis lakat alá tették az urak. *Szünet.* Nohát nem rabul, nem rabul, csak vendégül visszük Temesvárra . . . De Temesvárra kell menned. Ott, ha megveted lábadat erős váradban, az ingóványok közt: egész ország nem bír veled!

HETEDIK JELENET.

Előbbiek, apród, Cillei, Rozgonyi Miklós.

APRÓD *besiet balról, halkan:* Cillei gróf úr ő nagysága!

CILLEI *Rozgonyi Miklóssal balról jön, az apródhoz:* Szaladj, keresd meg Jeremiást, — itt kell már lennie!

APRÓD *főbejáraton elszalad.*

ROZGONYI M. *Nem vesz tudomást Hunyadiékról:* Furcsa szokás Nándorfehérváron, hogy dobolnak ő felsége abiaka alatt. Valami öklömnyi porkolábnak eszébe jut, — hát megvereti a dobokat . . .

LÁSZLÓ *Midőn megpillantja Cilleit, az ajtóban álló apródjának int és elveszi tőle a kardját. Cilleihez:* Gróf uram, beszédem van nagyságoddal.

CILLEI *rosszul leplezett idegességgel:* Velem ?

Jelentkezzél mise után. Addig ő felsége szolgálatára vagyok. *Hátat fordít neki.*

LÁSZLÓ : Jól van, eredj a templomba, gróf. Imádkozzál, gróf.

CILLEI *sarkon fordul és farkasszemet néz Lászlóval.*

LÁSZLÓ *szünet után jobbra el. Az apródja utána megy.*

ROZGONYI S. és SZILÁGYI *némán követik.*

NYOLCADIK JELENET.

Cillei, Rozgonyi Miklós.

ROZGONYI M. : Ez a félszemű — Isten előtt testvérbátyám volna . . . De gyerekkorunk óta ádáz gyűlölség van köztünk . . . Ha én jobbra állok, akkor ő balra, s ha tudná, hogy én egykor menyországba jutok, akkor ő a gyehennába kívánkoznék . . .

CILLEI *még mindig László pillantásának hatása alatt :* Láttad, láttad, hogyan nézett az a kölyök ? Szinte megperzselt a tekintetével. Ugy nézett, mint a mészáros a bikát. És a kardját elkérte az inasától . . .

ROZGONYI M. : Hencegő siheder.

CILLEI : Nem, — én ismerem a fajtáját : azok nem hencegnek, azok nem hazudnak . . . Ugy nézett, mintha fel akarná mérni a húsomat és a bőrömet. Most már tudom : nincs veszteni való időm ! Mindent eligazitottál ?

ROZGONYI M. : Egy óra mulva itt lesznek a királyi darabontok. *Halkabban.* A bevonulásnál verekedést kezdenek a várőrséggel, a zavarban a husziták leütik Hunyadit és Szilágyit . . . *Nevet.* Zsoldozslázadás, — ki tehet róla ?

CILLEI: Csak sikerüljön! Csak sikerüljön!

ROZGONYI M.: De hogyan leszünk, ha nem bocsájtják őket a várba?

CILLEI: Azért van itt Jeremiás . . . Száz székelylyel van itt, — azok megszállják a vízi-kaput és beszabadítják a cseheket. Segítsen meg Szent Ulrik, hogy sikerüljön! Ha sikerül, kolostort építek hat barátnak, — nem, tizenkét barátnak. Ezt megfogadom.

ROZGONYI M.: Hanem a király háborogni fog. Amióta szemtül-szembe látta, igen megszerette Hunyadit. Tegnap szinte úgy beszélt róla, mint szerelmeséről a leányzó.

CILLEI: A király! Mit tud a szegény kis király. Ő nem ismeri a Hunyadiakat. Senki sem ismeri őket, csak én. Rettenetes fajta az! Szörnyű szomjúság emészti őket, szomjúság a dicsőség, a vér után. Ahol ők vannak, ott mindég reng a föld, ott tűzfényben lángol az ég, ott téboly szállja meg a sziveket . . . A nevük betölti az országokat, mint trombitaharsogás . . . „Hunyadi, Hunyadi!“ Az ingatag magyarok meghallják, a szivük megtelik fájdalommal s ősi kevélységgel, — gyilkolni s meghalni akarnak! A hatalmuk nőttön-nő, árvizzé dagad, elönti az országot, elragadja a nemzetet, most már elkapta a királyt is! Fölöttük nincs király, nincs törvény, nincs semmi, — csak Hunyadi van! Bizony mondom: az én szegény kis öcsém akkor lesz Magyarország királya s magam akkor alszom nyugton, ha föld alatt lesz az utolsó Hunyadi.

ROZGONYI M.: Hiszem, nagyságod az éjjel már szépet fog álmodni.

CILLEI: Én és a Hunyadi-ház, mi egymás végzete vagyunk. Egymás torkán tartjuk a kardunk he-

gyét és már nem tudunk egymástól szabadulni. Egyikünk elpusztítja a másikat és lehet, hogy a győztes is elvérzik áldozata fölött. De sietnem kell, kezdek öregedni, — a kezem remeg . . . az a Hunyadi meg átkozottul fiatal!

KILENCEDIK JELENET.

Előbbiek, Prokóp, Király, Gara, Ujlaki, Apród.

PROKÓP *teljes fegyverzetben balról jön, halkan:* A király úr! *A főbejárathoz megy, ott őrködve megáll, később kihúzódik jobbra.*

APRÓD *az urak után jön és az emelvényen marad.*

KIRÁLY *tizenhét éves, rövidlátó, sápadt ifjú.* Tetszik nekem ez a hely. Itt minden kő és vas. A levegőnek is vasíze van és Hunyadi László tenyere olyan, mint a kő. Jó reggelt, Ulrik bácsi!

GARA: Jól aludt felséged?

KIRÁLY: Amióta itt vagyok, egyszer sem fájt még a szivem. Ezentúl korán akarok kelni és sokat fogok vívni. És szeretnék olyan pikkelyes páncélt, amilyen Hunyadinak van.

CILLEI: A szabó nem győzi szabni a Hunyadi-dolmányokat; aki nem visel bocskort, az Hunyadi-csizmát varrat és most a király is Hunyadi-páncélt kiván.

UJLAKI: Jó viselet, — magyar viselet.

CILLEI: A Hunyadiak gyűrűs dögmadara fölfalta már az országot, most bekapja öcsémet is.

KIRÁLY *szelid méltósággal:* Ulrik bácsi, ha öcséd vagyok is, azért királyod vagyok.

CILLEI *lenyeli mérgét. Rozgonyi M.-hoz halkan:* Hol késik Jeremiás?

GARA: Felséged eddig a palatinusra tartozó ügyeket nagyobbrészt Cillei ő nagyságával szokta megbeszélni, bár törvény szerint is a nádorispán az első nemesember, — nem panaszképpen mondom, de ez az igazság — talán szabad mégis kérdeznem, mit méltóztattál végezni Nándorfehérvár dolgában?

KIRÁLY: Hunyadi ma átadja nekem a várát, — hadd piruljanak azok, akik árulónak mondták! — Holnap megint visszaadom neki. *Mozgás.* — Ez királyi akaratom, — igen, visszaadom neki, mert hivebb kezekre nem adhatom Magyarország kapukulcsát.

CILLEI *a dühtől reszketve:* Hol késik az az átkozott székely?!

ROZGONYI M. *Prokópnak szól, mire az kimegy.*

UJLAKI *nevet:* Cillei uram ő nagyságának szép Márton lúdja lesz!

KIRÁLY *egy pillantással Cilleire:* Ugy beszéltek nekem a Hunyadiakról, mintha a Sátán fiai volnának . . . De amióta szemtül-szembe láttam Lászlót, azóta megismertem . . . Vettétek észre, mennyire hasonlít közös Pátrónusunkhoz, váradi Szent László királyhoz? Akik ugyanegy védőszenthez imádkoznak, azok egy nagy mennybéli család fiai, — én és Hunyadi László lelki testvérek vagyunk . . . De Ulrik bátyám gyülöli Hunyadit . . .

CILLEI: Nem gyűlölöm! A fát sem gyűlölöm, ha elterebélyesedik ablakomban, — de kivágatom.

UJLAKI: Tudnia kell felségednek: — magyar urak, ha egymásról beszélnek a király előtt, baltát szorongatnak a markukban.

ROZGONYI M.: Urak szokása ez? Nem is tudtam, hogy a Hunyadiak urak . . . Nekem azt mondták: Szibinyányi Jankó egy parasztleány fattyúja Zsigmond

királytól, de lehet mástól . . . Az ilyenre hiába adsz bársonyruhát, hiába nevezed grófnak, bánnak: a szívében paraszt marad és mindent gyűlöl, ami régi és nemes.

UJLAKI : Akkor téged nem gyűlöl, — a Rozgonyiak nem nagyon régiek, legalább nem régóta nemesek.

GARA : Kegyelmeteket elragadja a hév. Nekem sok fogyatkozásom mellett megadatott, hogy a disputa hevében is hidegen tudom megmérni, mennyit ér az egyik, mennyit a másik argumentum és így gyakran meglelem az arany-igazságot. Arra nem szolgált rá Istenben boldogult Hunyadi János, hogy gyűlölettel beszéljünk róla . . . Iparkodó férfiú volt, jó keresztény és sok alamizsnát adott a szegényeknek . . . Hibát csak *egyet* követett el életében : hogy háborúra ösztökélte a nemzetet a török ellen és vágóhídra terelte a népet Rigómezőn és Várnánál. De ezt nem gonoszságból tette, inkább tudatlanságból, mert nem volt tanult férfiú.

UJLAKI : Jól megvédte nagyságod.

GARA : Én a nemzet jövendőjén töprenkedvén, nem csak a má-t, de a holnapot is vizsgálom, én vallom, hirdetem és vitatom, hogy nekünk jó békességben kell élnünk a törökkel . . . Mert először is —

UJLAKI : Igen, ezt gyakran vallod, hirdeted és vitatod.

GARA : Sajnos, Hunyadi János nem hallgatott reám és ez volt az ő végzete. A mi korunkat elvakította győzelmeinek lidércfénye, — de a tisztánlátó utókor tudni fogja, hogy nemzetének kártevője volt . . . De nem volna keresztényi dolog, ha Hunyadi Lászlót büntetnők édesapja hibájáért . . . Azért örömmel fogadom felséged bölcs határozatát, sőt ajánlom, öleljük magunkhoz ifjú Hunyadit, oktassuk, neveljük, vezessük a jó útra . . .

ROZGONYI M.: Oktasd a farkaskölyköt, mig meg nem utálja a bárányhúst és sarjút eszik. — De mit is beszélek! Te, nádorispán, mindig az erő pártján voltál. Gyalázat, hogy Magyarországon ma Hunyadi a legerősebb ember!

GARA: Én mindig azon a párton vagyok, ahol legjobban szolgálhatom királyomat s hazámat. Mindig azon a párton, Rozgonyi uram!

KIRÁLY: Kérlek, nem vagyok már gyermek, ne mondjatok nekem több gyerekmesét a Hunyadiak árulásáról. Tudom, az ő erejük rettenetes, mert övék a vármegyék. De szent patrónusom segítségével megnyerem magamnak Hunyadit és vele a magyarokat. És meglássátok: László lesz trónusom leghívebb őre.

TIZEDIK JELENET.

Előbbiek, Apród, Jeremiás.

APRÓD *főbejáraton jön Jeremiással, Cilleihez:* Nagyságos uram, itt van Jeremiás! *Balra megy s a másik apród mellé áll.*

CILLEI *ráereszti a rosszkedvét Jeremiásra:* Tán csigahátán jöttél, — mi? És miért vagy te fegyver nélkül? Azt hiszed, lakodalomba hívtalak?

JEREMIÁS: Elszedték minden fegyverünket.

CILLEI *tüzes haraggal:* Ki tette ezt? — Ki merte? — Nem mondtad, hogy Cillei gróf embere vagy? —

JEREMIÁS: Mondtam, váltig mondtam, kegyelmes uram, Hunyadi katonái mégis elszedték . . . Még a szalonnázó késemet is kihúzták a csizmám szárából . . .

CILLEI: Hunyadi katonái? — *Királyhoz.* A

testvéred, a lelki testvéred beléd vág karmaival! De majd megnyirbálom, — hitemre mondom: megnyirbálom! *Jeremiáshoz.* Tüstént jöjjön a királyi darabontok hadnagya!

JEREMIÁS: Nem jöhet, — nem bocsátják a várba.

MIND *izgatottan összenéznek.*

CILLEI: Nem bocsátják? A király katonáit nem bocsátják a király várába?

JEREMIÁS: A kapuk zárva, a hidak felvonva, a pattantyúsok égő kanóccal őrzik a bástyákat.

CILLEI: Ez árulás!

ROZGONYI M.: Nyilt lázadás!

GARA: Valami szörnyű dolog készül... De semmi elhamarkodás, urak!

UJLAKI *Cilleihez:* Nagyságod beleesett a maga-ásta verembe!

CILLEI *az emelvényen álló apródokhoz:* Kardokat! Kardokat!

APRÓDOK *balra el.*

GARA: Semmi elhamarkodás urak! Nem csak a mi, a király életéről van most szó!

Rövid harangozás jelzi a mise kezdetét.

Öt apród balról jön, mindegyik kardot hoz a kezében, s bizonyos ünnepélyességgel átnyújtja a gazdájának. Mind felcsatolják a kardokat. kivéve a királyt.

KIRÁLY: Nem kell fegyver, — az én kardom Hunyadi László oldalán van!

Az apródok kihúzódnak a bal ajtón.

CILLEI *egy pillanatig töprenkedik, azután elszántan a főbejárat felé indul:* Megyek!

KIRÁLY: Hová, bátyám? Maradj, kérlek!

CILLEI: Egy percnyi késedelem a koronádba kerülhet. Vagy sikerül a király nevével rögtön megfé-

keznem a föltámadt hollófészket, vagy darabokra tépnek minket. Mert vedd eszedbe, király: ha Hunyadi fellázad ellened, ez azt jelenti, hogy fellázadt minden magyar!

ROZGONYI M.: Veled megyek!

CILLEI: Maradj a királlyal. Mindegy, akár magam, akár másodmagammal állok szembe Hunyadi ötezer kardjával . . . De én megyek. Hunyadi vár — érzem: rettenetes erővel vonz magához. Most vagy visszaváltom szabadságomat, — vagy faljon fel a holló! *Jobbra el.*

ROZGONYI M.: A hős lélek!

UJLAKI *nevetve:* Nem komoly ez, felség! Ha egyszer vérbe megy, akkor Cillei úr is előveszi jobbik eszét.

JEREMIAS *Cillei után ment, de látható habozással.*

A harang másodszor kondul.

TIZENEGYEDIK JELENET.

Király, Gara, Rozgonyi M., Ujlaki, Mária, Kata, két udvarló leány.

A nők, Máriával élükön a kis ajtón jönnek. Templomi díszben vannak, alázatosan lehajtott fővel járnak, nagy rózsafüzért hoznak a kezükben. Kata a Mária imádságos könyvét viszi.

MÁRIA *izgalmát leplezve:* Engedelmet, felséges királyom, engedelmet apámuram, — másodikat harangoztak immár . . .

KIRÁLY *izgalmát leküzdve:* Még várunk valakit . . . Ulrik bátyámat várjuk . . . ha visszajön, együtt megyünk a templomba . . .

MÁRIA *mint fenn:* Cillei gróf ő kegyelme az imént ment végig a várudvaron . . . Ő kegyelme indulatosnak látszott . . .

UJLAKI: Potomság!

KIRÁLY *mint fenn:* Nem érheti baj! Mi baj érhetné? Ulrik bátyám a Hunyadi vendége . . . Ebben a házban szent a vendég . . .

MÁRIA *rémülten:* Óh! — *Távolba fülel.*

MIND *izgatottan:* Mi az? —

MÁRIA: Valaki kiáltott, — valaki — *Tágranyitott szemekkel áll.*

UJLAKI *nevet, legyint:* Valamelyik toronyőr . . .

GARA: Mi lelt, Mária?

KATA *igen alázatosan:* Engedelmeddel, nagyuram: a leányasszonyt elgyengítette a hosszú út . . .

KIRÁLY *miként valamennyien, a távolban jártatja eszét:* Ülj le, leányasszony! *Kezet nyújt neki, hogy a székhez vezesse.* A kezed reszket, — mi bajod?

MÁRIA: A hosszú út . . . A te felséged keze is reszket . . .

KIRÁLY: A szivem fáj . . . *Leülnek.*

GARA: Köszönd meg leányom ő felségének a nagy kegyet!

MÁRIA: Köszönöm felségednek a nagy kegyet!

Kivül egy férfihang kiáltja: Őrség! Őrség! Fegyverbe!

MIND *felugrálnak és sápadtan néznek egymásra.*

Kivül valami szilaj trombitajel. Egy férfihang az ablak alatt szenvedélyesen kiáltja: „Hunyadi! Hunyadi!“

TIZENKETTEDIK JELENET.

Előbbiek, Jeremiás.

JEREMIÁS *sápadt arccal betántorog a főbejáraton, megáll, Garához közeledik, egy szót súg neki.*

GARA *fojtott hangon:* Gyilkosság! —

MÁRIA *felhördül s megtántorodik, Kata és a leányok közrefogják.*

UJLAKI: Gyilkosság?! —

ROZGONYI M.: Kit öltek ? —

JEREMIÁS: Az én kegyelmes uramat, az én Cillei gróf uramat!

KIRÁLY: Nem, nem, nem! Nem lehet! A vendég szent . . .

MÁRIA *keresztültörtet az őt körülvevő nőkön, megragadja Jeremiás karját:* És László? — Hunyadi László? —

JEREMIÁS: Hunyadi László ölte meg Cilleit!

KIRÁLY: Nem igaz! Hazudsz! Hazudsz! Börtönben rohasztalak, te gazember!

GARA *Máriához:* A kamrádba! Eredj a kamrádba! Vigyétek! *A nők beviszik Máriát a kis ajtón.*

TIZENHARMADIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, Rozgonyi M. és Prokóp.

PROKÓP *jobbról besiet:* Hunyadi jön . . . Hunyadi László az embereivel . . . Fegyveresen jönnek . . . Nem tudom, mit akarnak . . . Talán jó volna, ha ő felsége — *Kétségbeesetten.* Nagy baj, hogy nincsenek embereink! Az embereink mind kivül vannak a váron!

KIRÁLY *maga elé:* Tehát igaz, — igaz — Cilleinek igaza volt . . . És én nem hittem neki . . . Én azt hittem. — óh, én . . .

UJLAKI: Jó volna, ha a király a szobájába vonulna.

KIRÁLY *lábával dobbant, közel van a síráshoz:* Itt maradok! Itt akarok maradni! Öljön meg engem is! Öljön meg! Minek élni, ha ugyis minden hazug! *A szivét fájlalja.*

GARA *halkan:* Uram, — szent pátronusodra kérlek: végy erőt magadon . . . A koronádról van szó, mindnyájunk életéről . . .

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, László, Szilágyi, Rozgonyi Sebestyén, Bodó, két Hunyadi-tiszt.

László és az emberei sisakosan, meztelen karddal a kezükben jönnek. Igen fel vannak indulva, kivéve Szilágyit, Szilágyi kardja a hüvelyben van, a kezében daruorrú csákányt tart.

Balról kiszivárognak az apródok és ijedten állanak együtt.

GARA *kenetes hangon:* Ma ünnep van, — ma Szent Márton napja van, — urak, keresztény urak, mi történt a szent ünnepnapon?

SZILÁGYI *hidegen:* Cillei megkapta, amit keresett!

ROZGONYI S., BODÓ, TISZTEK: Amit megérdemelt! A gaz! A kutya! Az áruló!

KIRÁLY *anélkül, hogy Lászlóra tekintene:* Ki ölte meg bátyámat?

LÁSZLÓ: Én!

ROZGONYI S., BODÓ és TISZTEK: Én! Én!

SZILÁGYI *hidegen:* Ahány kard van a várban, mind vállalja Cillei halálát!

LÁSZLÓ: Félre a kardokkal, urak, — a király előtt állunk! *Hüvelyébe teszi kardját. A király elé lép, aki fél lépést hátrál.* Felséges uram, kérlek, könyörgök, ne félj tőlem! Te az én uram vagy, az én királyom, a te személyed szent és kedves nekem . . . Nincs Hunyadinál hívebb szolgád . . . A szivem fáj, hogy ki kellett ontanom atyádfia vérét, — de nem tehettem másképp . . .

ROZGONYI S. *kiabál:* Hajtóvadászat folyt az országban Hunyadi János fiaira . . . Ahány rossz kutya volt a király udvarában, mind a Hunyadi úrfiak sarkában ugatott . . .

LÁSZLÓ: Hallgass, Rozgonyi!

BODÓ, TISZTEK *csititgatják:* Hallgass, Rozgonyi, hallgass!

ROZGONYI M. *eszét vesztve:* Igy beszél a magyar királyhoz? Hitvány felségsértő! *Kardjához kap.*

GARA, UJLAKI: *lecsititják:* Hallgass, Rozgonyi!

LÁSZLÓ *királyhoz:* Itt a bizonyíték felséges uram, — maga irta levele, — olvasd kérlek . . . Cillei az életemre tört, — az enyémre, az öcsémre . . . *Szünet után, miután a király mozdulatlanul áll és nem veszi át a levelet.* Olvasd, felséges uram, olvasd és meg fogsz nekem bocsájtani . . .

KIRÁLY *hidegen:* El fogom olvasni . . . De előbb nyissátok meg a várkaput, bocsássátok be a királyi darabontokat . . . *Prokóphoz.* Te pedig vedd át Hunyadi kardját — és vidd fogságba . . .

LÁSZLÓ *erejének tudatában, szelid hangon:* A kardom nem egy orvtámadást kivédett már, — s a támadások többnyire a király udvarából jöttek . . . . Uram, én jól tudom: addig élek, amig fogni tudom

kardomat . . . . . A kardom a királyé, de magammal együtt, — elválasztani kettőnket nem lehet . . . . Felséged itt hívei közt van, csehekre nincs szüksége . . . . *Emelt hangon a tisztjeihez.* A kapuk zárva maradnak!

KIRÁLY *összetörik:* Nem vagyok király!

UJLAKI: Talán szobádba vonulnál, felséges uram?

KIRÁLY: El, el innen! Nem maradok a megátkozott városban . . . Egy óráig se lássam a véres várost . . . Nyergeljenek! *Toporzékol.* Nyergeljenek! Akarom! Parancsolom!

ROZGONYI M. *buzgón az apródokhoz:* Készítsétek a málhát!

SZILÁGYI *aki eddig mozdulatlanul és némán állott, előlép, az apródokhoz:* A málhát! *Bodóhoz.* Kétezer lovasunk készüljön útra, — elkísérjük a királyt . . . Ő felsége Temesvárra óhajt utazni.

ROZGONYI M.: Dehogy Temesvárra! Nem Temesvárra! Budára!

SZILÁGYI *emelt hangon:* Ő felsége Temesvárra óhajt utazni . . . És aki ellenkezni merészel a király parancsával, hitemre mondom: annak meglékelem a tökfejét!

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS.

A temesvári Hunyadi várkastély egyik terme. A terem legfeltünőbb része a monumentális gótikus kandalló, amely az egész jobboldali falat elfoglalja. A kandalló előtt díszes asztal, több karosszék. Az asztalon faragott láda és kis elefántcsont kürt. A hátsó falon gótikus ablak, a Hunyadiak festett címerével. Bejáratok: 1. sz.: hátul balról nyitott főbejárat. 2. sz.: hátul jobbról (kandalló mögött) nyitott bejárat a vendégházba. 3. sz.: elől jobbról ajtó Hunyadiné lakásába. 4. sz.: balról elől díszes ajtó a házi-kápolnába.

ELSŐ JELENET.

Rozgonyi Sebestyén, Mátyás.

ROZGONYI S. *köpenyeggel, kardosan a terem közepén áll és várakozik.*

MÁTYÁS *gyászruhában a 3. számú ajtón kileselkedik, halkan:* Sebestyén bátya! Sebestyén!

ROZGONYI S.: Nini, — Mátyás úrfi! De megnőttél, amióta nem láttalak.

MÁTYÁS *kezet fog vele, élesen figyeli:* Isten hozott. Mikor jöttél Temesvárra?

ROZGONYI S.: Csak imént szálltam nyeregből. Most is fülig poros vagyok még.

MÁTYÁS: Mi ujság Nándorfehérváron?

ROZGONYI S.: Semmi különös.

MÁTYÁS: Semmi? —

ROZGONYI S.: Éppen semmi.

MÁTYÁS *haragosan dobbant:* Van lelked így hazudni? Nem félsz a gyehenna tüzétől? Hiszen tudom, agyonvertétek Cillei gróf urat. *Karonfogja, hizelegve.* Mondd, — te is ott voltál?

ROZGONYI S.: Majd elmondja édesanyád, ha úgy akarja.

MÁTYÁS *idegesen:* Annyit csak mondhatsz, hogy mikor jön meg a király?

ROZGONYI S.: Jó fél óra mulva itt lehet.

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek, Tahy, négy apród.

TAHY *udvarmester, fekete ruhában, a 3. számú ajtón jön; négy feketeruhás apród, arany asztali edényekkel megrakodva, sarkon követi. Az apródokhoz szól:* Vigyétek az ebédlőházba!

APRÓDOK *az 1. sz. ajtón elmennek.*

TAHY *Rozgonyi S.-hez:* A nagyasszony várja nagyságodat.

ROZGONYI S. *kihúzza magát, a 3. sz. ajtón el.*

MÁTYÁS: Tahy uram, kérlek —

TAHY: Nincs érkezésem, úrfi. *1. sz. ajtón el.*

MÁTYÁS *két lépést Tahy után siet, aztán meggondolja magát, s a 3. sz. ajtóhoz közeledik.*

HARMADIK JELENET.

Mátyás, Erzsi, udvari leány.

ERZSI *lovaglóruhában, a szintén lovaglóruhát viselő leánnyal 1. sz. ajtón jön:* Mekkora felfordulás

a városban! Az egész nép az utcán van . . . Mi készül itt? *Megpillantja Mátyást.* Nohát sajnálhatod, Matykó, örökkön-örökké sajnálhatod, hogy nem lovagoltál velünk!

MÁTYÁS: Jó vadászat volt, Erzsi?

ERZSI: Te — azt mondom neked: „Körmös“ nem is sólyom, — az már szárnyas angyal . . . Mindent levág, amit fölrepít a falka! Egy szép arany sapkát fogok neki hímezni.

MÁTYÁS: Mit fogtatok?

ERZSI: Hat fácánt, tizenöt fürjet, egy kanalas gémet —

MÁTYÁS *folytatja:* Két griffmadarat, öt darab hétfejű sárkányt —

ERZSI: No nézd, — hát azt hiszed, füllentek?

MÁTYÁS: Istenfélő leányzó vagy, Erzsi, de ha sólyom mögött nyargalsz, akkor te is csak vadász vagy. —

ERZSI: Hát gyere ki a konyhába, ott meglátod a zsákmányt . . . Még gödényt is láttunk, tudod? De azt elügyetlenkedték a madarászok . . .

MÁTYÁS *érdeklődve:* Gödényt? — Hol verték fel?

ERZSI: A kis Temes partján, — a Bélpoklos-sziget fölött . . . *Elkomorodik.* Te, — szörnyű! Ma jártam először a sziget felé, — szörnyű!

MÁTYÁS: Sok beteg van most künn?

ERZSI: Ott ültek a parton, gyászos csapatban, — mint a kisértetek . . . Haldoklók és lázban őrjöngők . . .

MÁTYÁS: Nem szabad nekik általjönni a vízen, ugy-e?

ERZSI: Dehogy szabad! Kopjások őrzik a partot

és a kenyeret is csónakból dobálják nekik . . . És ami a legszörnyűbb: nincs senki, aki ápolná őket és eltemetné a halottakat . . . — Azelőtt volt egy fehér apácájuk, — Budáról jött közéjük, — de a télen meghalt szegényke . . . Irgalmas Jézusom, hogy akad valaki, aki erre képes! Te, — láttam egy beteget, annak az arca, — ah! *Iszonyodva eltakarja a szemét.* Inkább meghalni, tízszer inkább meghalni, mint a szigetre menni!

MÁTYÁS *meghökkenve tekint reá, egyszerre elneveti magát:* Bolond! Milyen bolond vagy te! És magam is milyen bolond vagyok! Itt állunk, fecsegünk, — pedig neked szaporán fel kell öltöznöd . . . Édesanyám parancsolja, vedd magadra a fehér köntöskédet.

ERZSI *csillogó szemekkel:* Vendégség lesz? Azért fordult fel tövestül a város! Ki jön?

MÁTYÁS *az ujjain számolja:* a király ő felsége, a nádorispán ő nagysága, az erdélyi vajda ő kegyelme, —

ERZSI *folytatja:* A római pápa ő szentsége, a török császár ő rettenetessége . . .

MÁTYÁS: Komolyan mondom: Nándorfehérvárról jönnek az urak —

ERZSI *hirtelen megilletődéssel:* Nándorfehérvárról? — Akkor ő is eljön, — László . . .

MÁTYÁS: Persze, hogy eljön . . . Te vezeted a leányokat a király elé . . . Virágot szórtok a grádicson . . .

ERZSI *édes izgalommal:* A tavasszal, mikor itt járt, cserepes volt a kezem . . . Azt mondta: tormareszelő . . . Két hónapig keztyűsen aludtam . . . Ugy-e, most megint fehér? *Eléje tartja a két kezét.*

MÁTYÁS: Fehér, fehér! Te! Vedd eszedbe: kilenckor mise lesz, tízkor lakoma, estére fáklyatánc . . .

ERZSI: Fáklyatánc? *Táncolva körüllejt.* Jaj de jó, jaj de jó!

MÁTYÁS *a táncoló Erzsit üldözi:* Eredj öltözni! Nem mégy öltözni? Sicc ki innét!

Kivül trombitajel.

MÁTYÁS: Vendég jött! Vendég!

ERZSI *énekelve:* Jaj de meg-i-je-hed-tem! *Kilejt a 2. sz. ajtón. A leány utánamegy.*

NEGYEDIK JELENET.

Mátyás, Szilágyi, László, Tahy.

TAHY *sugárzó arccal bevezeti az urakat:* Tüstént szólok a nagyasszonynak! *A harmadik ajtón el.*

MÁTYÁS *halkan:* László! *Mozdulatlanul áll.*

LÁSZLÓ *gyöngéden:* Matykó, kis Matykó! Miért nézesz ilyen furán?

MÁTYÁS *komolyan bólint:* Mindent tudok!

LÁSZLÓ: Mit tudsz, kis okos?

MÁTYÁS *mint fenn:* Hogy Cillei uramat, — *A kezével suhint.*

SZILÁGYI: Hát azt bizony alaposan — *Kezével suhint.*

MÁTYÁS *Lászlóhoz fut, nyakába ugrik:* László! *Megcsókolják egymást. Mátyás aztán kezet csókol Szilágyinak.* Csak Cilleinek esett baja, másnak nem?

LÁSZLÓ *bosszúsan:* Ejnye! Hát kinek esett volna?

MÁTYÁS *ártatlanul:* Mert hiszen volt ott más ellenségünk is?

SZILÁGYI *Lászlóhoz szemrehányóan:* Hallod? Hallod? A gyermeki ártatlanság szava . . .

ÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek, Tahy, majd Hunyadiné, Vitéz püspök, Rozgonyi Sebestyén.

TAHY *a 3. sz. ajtón jön:* A kegyelmes nagyasszony! *1. sz. ajtón el.*

HUNYADINÉ *gyászban:* Fiam! Hogy megriasztottál! Nem esett bajod? Nem sebesültél meg?

LÁSZLÓ: Semmi, édesanyám!

VITÉZ *Mátyásra tekint.*

MÁTYÁS: Elmenjek, püspök uram?

VITÉZ: Eredj, Mátyás, majd később visszajösz megint.

HUNYADINÉ: Eredj vele te is, László, beszédem van ő kegyelmükkel.

MÁTYÁS *megfogja László kezét:* Megmutatom a könyves ládámat.

HUNYADINÉ: Menjetek a régi gyermekszobátokba . . . Beszélgessetek vidáman, mint annak előtte . . . De *arról* ne beszéljetek. *Végigsimít László homlokán.* Feledd el, ami történt . . . Légy megint az én szelíd, jó fiam . . . Légy megint gyermek . . .

LÁSZLÓ *kezet csókol, Mátyással a harmadik ajtón el.*

HATODIK JELENET.

Hunyadiné, Szilágyi, Vitéz, Rozgonyi S.

HUNYADINÉ *miután magukra maradtak:* Emberek, — az Istenért, — mit műveltetek? Az én fiam, az én László fiam!

SZILÁGYI : Ha oroszlánkölyköt szültél, Erzsébet, akkor ne csodáld, ha leüti a tulkot.

HUNYADINÉ : Ó, ti férfiak ! Kardotok megint gyorsabban járt, mint eszetek !

SZILÁGYI : Le kellett ütni a megvadult bikát, igen döfködött már a szügyünk felé. Ugy-e, jól tettük, szent atyám ?

VITÉZ : Tőlem ne kérdezd, én pap vagyok. *Hunyadinéhoz.* De Lászlót majd meggyóntatom és feloldozom a bűne alól.

HUNYADINÉ : Rosszúl tettétek, — százszor mondom ! rosszúl tettétek ! Mert a dolognak ezzel még nincs vége. Mihelyt otthon lesz a király, megindul Budáról a kőomlás. Melyiktek állítja meg ?

SZILÁGYI : Tudod, Erzsébet, mit mondott a német gróf ? Azt mondta : a te János urad áruló volt.

HUNYADINÉ : Azt mondta ? Az én uram áruló ? Azt mondta ?

ROZGONYI S. : Irásban is adta.

HUNYADINÉ : Hunyadi János áruló ? Azt merészelte hazudni ? A lelketlen kutya ! A nyelvét kell kitépni az ilyennek !

VITÉZ : Tüzes fogóval a becstelen nyelvét !

HUNYADINÉ : Jól tettétek, hogy leütöttétek ! Ha élne még Cillei : nem volnátok férfiak !

SZILÁGYI : Hát a Cillei gróf úr dolga rendben volna. De nincs rendben a kis királyé.

VITÉZ : Ő maga kivánkozott Temesvárra ?

SZILÁGYI : Hát azt nem lehet mondani . . . Inkább mi hoztuk . . .

HUNYADINÉ : Mihály, az Istenért, csak nem mint rabot ?

SZILÁGYI: Nem, azt nem lehet mondani . . .

VITÉZ: Az igazság az, hogy nem meritek hazabocsájtani Budára!

HUNYADINÉ: Hát hiszen ez az: a halott Cillei a nyakatokban ül . . . Agyon tudtátok verni, de eltemetni nem tudjátok a grófot.

ROZGONYI S.: Valami hiba van a dologban.

SZILÁGYI: Ezt neked kell kibogóznod, Erzsébet. Istenben boldogult János sógor mondta: Több eszed van magadnak, mint egy bandériumra való férfinak együttvéve.

VITÉZ: Rá kell venni a királyt, adjon kegyelmet Lászlónak.

HUNYADINÉ: A király a földön fekszik, — hát hogy legyen nagylelkű? Föl kell emelni, — megint királlyá tenni, — akkor, — akkor talán királyi módon fog megint érezni . . . *Rövid gondolkodás után Rozgonyihoz.* Adj parancsot az embereknek: szaladjanak szét a városban, szedjenek le a házakról minden Hunyadi zászlót, minden hollós címert . . . Ha bevonul a király, ne is lásson mást, csak királyi lobogót . . . És az úton senki se kiáltsa Hunyadi nevét!

VITÉZ: Pedig a város népe nagy vigassággal akarja köszönteni Hunyadi Lászlót.

HUNYADINÉ: Aki Hunyadi nevét meri kiáltani, azt üssék szájon a darabontok . . . Minden dicsőség, minden virág hulljon a király lába elé!

ROZGONYI S.: Meglesz, nagyasszonyom! *Az 1. sz. ajtóhoz megy, majd visszafordul.* Megjött Bodó! Bejöhet?

HUNYADINÉ: Csak jőjjön!

ROZGONYI S. *1. sz. ajtón el.*

HETEDIK JELENET.

Hunyadiné, Szilágyi, Vitéz, Bodó.

BODÓ *belép, kezet csókol az asszonynak.*

HUNYADINÉ: Isten hozott, Bodó fiam. Te felséges urunkat kísérted?

BODÓ: A király kicsit elpilledt az úttól, most a temesi révnél rostokol.

VITÉZ: Hogyan viselkednek a budaiak?

BODÓ *elharapva a mosolyát:* Félnek.

SZILÁGYI *csudálkozva:* Mit csinálnak?

BODÓ: Minél mélyebben jöttünk a temesi nádasok közé, annál csendesebbek lettek, annál fakóbb lett orcájuk . . . Azt hiszik, Temesváron vérbíróság várja őket . . .

HUNYADINÉ: Mily együgyű és mily szomorú ez!

BODÓ: De annál hangosabb lett Gara nádorispán uram . . . Mikor meglátta sok erős várkastélyainkat és a vizek mentén nagy méneseinket s gulyáinkat, hangos szóval kezdé magasztalni a Hunyadi-házat . . . László úrfiról azt mondta: Magyarország legkülönb ifjúembere. Azt értettem ki szavából, hogy szívesen lépne szövetségre kegyelmes asszonyommal, — talán a lyányát is a mi Lászlónknak szánta . . .

HUNYADINÉ: A leányát, — Lászlónak? *Szünet után.* Mikor jön meg Gara?

BODÓ: Őnagysága legelől lovagol, mint királyi kvártélykérő . . .

Trombitajel az udvaron.

VITÉZ *az ablakban:* Most száll nyeregből . . . . A leányasszony vele van . . .

HUNYADINÉ: Siess eléje, Bodó fiam. A leányasszonyt vezessék az asszonyházba, a palatinus urat itt fogadom.

BODÓ *1. sz. ajtón el.*

NYOLCADIK JELENET.

Hunyadiné, Szilágyi, Vitéz.

VITÉZ : László és a Gara leány ? Nem volna rossz.

SZILÁGYI : Az a kis fehérnép fölérne nekünk vagy ötezer vértes lovassal.

HUNYADINÉ : Milyen leány az ?

SZILÁGYI : Hát lyány, — neki is hosszú haja van, mint a többinek. Hanem amióta Cillei uram elpatkolt, azóta Gara van legközelebb a király füléhez.

VITÉZ : Atyjafia a királynak.

HUNYADINÉ : Jobb szerettem volna, ha László is úgy vesz asszonyt, mint édesapja : a szive szerint, — de ha már kardélre vetette a Hunyadi-ház szerencséjét, ezentúl már nem hallgathat a szivére, csak az eszére... Kérlek, beszéljetek Lászlóval. *Vitézhez.* Valaki sírni fog, valaki keservesen sírni fog.

VITÉZ : Nem olyan világot élünk, hogy törődnünk lehetne leányrívással !

SZILÁGYI *Vitézhez :* Egyikünknek sem tanult mestersége a házasságszerzés, — de nemcsak jó pap, jó katona is holtáig tanul. *Vitézzel a 3. sz. ajtón el.*

KILENCEDIK JELENET.

Hunyadiné, Gara, Rozgonyi S., Bodó, Tahy, Apródok.

Garát ünnepélyes menetben hozzák az 1. sz. ajtón. Miután Hunyadiné üdvözölte, az egész kiséret mélyen meghajol és az 1. sz. ajtón ismét elvonul.

TIZEDIK JELENET.

Hunyadiné, Gara.

HUNYADINÉ: Isten hozta, nagy jó uramat.

GARA: Örömnap nekem, hogy köszönthetem Magyarország első asszonyát, de búsít is, hogy gyászban kell látnom nagyságodat. Persze, még csak három hónapja, hogy Hunyadi Jánost siratod.

HUNYADINÉ: Hunyadi Jánost én nem siratom. Leáldozott, mint a nap, — én sötétségben ülök, — de tudom: valahol most is ragyog az ő fénye.

GARA: Jó keresztény és vitéz katona volt. Ha egykoron mégis esett köztünk torzsalkodás: csak azért volt, mert nem tudtam helyeselni a török háborúkat . . .

HUNYADINÉ *egy kézmozdulattal félbeszakitja:* Hunyadi nekem jó uram volt. Hogy azonkívül ki volt, azt jövendő századok fogják megmondani és én alázatos szivvel alávetem magam az Idő bírói székének. *Helyet mutat neki, maga is leül.* Nagyságtok Nándorról jönnek. Ott szomorú dolog esett.

GARA *bólint:* Bizony szomorú dolog!

HUNYADINÉ: De ami nekünk szomorúság, az szerencse lehet az országra nézve. Szerencse, hogy ma már a király jobbján nem a német gróf, hanem Magyarország nádorispánja áll.

GARA: Jól mondja nagyságod! A törvény is a nádorispánt állítja a király oldalára.

HUNYADINÉ: Hogyan viseli bánatát a király?

GARA *némi kedélyes kicsinyléssel:* Majd ő is megbékül!

HUNYADINÉ: Adja a Jézus!

GARA: A Jézus úr meg fog minket segíteni, ha magunk is iparkodunk. Nagyasszonyom, — mi Garák régi nemzet vagyunk!

HUNYADINÉ: Mi új nemzet vagyunk!

GARA: A Szilágyiak nem, — a Szilágyiak régiek!

HUNYADINÉ *finom mosollyal:* Én már csak a Hunyadiakhoz számitom magam.

GARA: A Garákat ismeri az egész keresztény világ. A Dorosma véréből eredünk, sógorságban vagyunk koronás fejedelmekkel, a francia király címert adott nekünk és a római pápa pecsétes levelet küldött apámuramnak . . . De ami igaz, az igaz: a Hunyadi-házban nagy hatalom gyűlt össze. Rácországtól Besztercéig sok város, sok kastély a nagyságtoké . . . Ha kibontja asszonyom a hollós hadilobogót, tiz-tizenötezer ember ül a nyeregbe . . .

HUNYADINÉ *csendesen:* Negyvenezer.

GARA *szinte rémülten:* Negyvenezer? — *Szünet.* Negyvenezer! — Nem is tudtam!

HUNYADINÉ: A kereszténység legjava katonái... Hunyadi János háborúinak tüzében keményedtek acéllá . . .

GARA *lelkesen:* Ime, Hunyadiné asszonyom, a nemes nemzet áll kegyelmed mögött, — én mögöttem meg a király áll, hiszen tudja nagyságod: ő felsége atyámfia! Nem gondolod, hogy hidat kellene épitenünk Buda és Temesvár között, hogy egymásra találjon az ország s a király? A nagyságod fia lelkes ifjú —

HUNYADINÉ *mosolyog:* A nagyságod leánya erényes szűz —

GARA: Öröm beszélni egy asszonysággal, aki megérti az ember gondolatját is . . . Hunyadiné asszonyom, hát megépítjük a hidat? *Feléje nyújtja a kezét.*

HUNYADINÉ *Kezet ad neki:* Megépitjük Gara uram, megépitjük, — két ifjú szép testből . . .

GARA : Ha Gara és Hunyadi összefog : a fellegekig röpítik Szent István szekerét !

A távolban ágyúlövés.

HUNYADINÉ *fölkél :* A király most lépte át a város határát !

TIZENEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Vitéz, Szilágyi, László, majd Tahy.

VITÉZ *kezet fog Garával :* Dicsértessék a Jézus.

GARA : Mindörökké !

SZILÁGYI *Hunyadiné felé bólint, jelezve, hogy Lászlóval rendbejöttek.*

HUNYADINÉ *Lászlóhoz :* Megállapodtunk a nádorispán úr ő nagyságával, hogy rokoni szövetségbe lépünk.

LÁSZLÓ *kissé kedvetlenül :* Amit édesanyám és ő nagysága elvégeznek, azt én hálás szívvel fogadom.

GARA *megöleli Lászlót :* Boldog leszek, László, ha — fiamuramnak nevezhetlek.

VITÉZ : Szólok az udvarmesternek, vezesse ide a leányasszonyt ! *1. sz. ajtón el.*

GARA : Az jó lesz. Mert én olyanféle ember vagyok : amibe belevágok, annak hamar végére járok.

SZILÁGYI *kezet nyújt Garának :* Tehát béke és barátság ?

GARA : Több annál : szövetség és atyafiság !

SZILÁGYI : Ejnye, palatinus uram, volna mindjárt egy atyafiságos instanciám . . . Istenben boldogult Cillei gróf úr után árván maradt az ország főkapitányának méltósága . . . Tudnék egy jó főkapitányt . . .

GARA *bizalmatlanul :* Kényes dolog . . . . De ki lenne az ?

SZILÁGYI: A kegyelmed veje . . . Ha Hunyadi kezében van az ország kardja, az olyan, mintha a nagyságod kezében volna és akkor nem ont magyar vért!

GARA: Nem rossz ötlet! Igen, a kard maradjon a családban. Meglesz, — bízza rám kegyelmed!

TIZENKETTEDIK JELENET.

Előbbiek, Vitéz, Tahy, Mária, Kata, Mária leányai.

MÁRIA *kiséretével az 1. sz. ajtón jön:* Nagyságod hivatott, apámuram?

GARA *Hunyadinéhoz:* Pár szóval előkészítem a gyermeket . . . *Előrevezeti Máriát, halkan.* Ime, leányom, szerető apád gondodat viselte: férjet választott neked . . .

MÁRIA *rémülten:* Férjet! —

GARA: Urad lesz Hunyadi László . . .

MÁRIA *megtántorodik.*

GARA *félreérti:* Meg kell lennie! Akarom, parancsolom! Az ország java kivánja! — Érted? *Hunyadinéhoz vezeti, hangosan.* Köszöntsd anyádat!

HUNYADINÉ: A szemed könnyes, leányom. Nem kérdezem, a fájdalom vagy a boldogság könnye-e — minden szivnek vannak titkai. *Megcsókolja, Lászlóhoz vezeti.* A mátkád!

Ujabb ágyúlövés.

TAHY: A király ő felsége most lépett be a külső városkapun . . .

HUNYADINÉ: Menjünk a király úr elé, palatinus uram!

GARA *Lászlóhoz:* Ti ketten maradjatok, — ismerkedjetek össze . . . Gyerünk, nagyasszonyom! *Hunyadinéval, Vitézzel, Szilágyival, Tahyval, Katával és a leányokkal az 1. sz. ajtón el.*

TIZENHARMADIK JELENET.

László, Mária.

Amint magukra maradtak, a távolból harangok kongása hallatszik.

LÁSZLÓ: Tehát mi most jegyesek volnánk .... Mi is a neved, leányasszony?

MÁRIA *csodálkozva tekint reá, azután lehajtja fejét és szomorúan szól:* Mária.

LÁSZLÓ: Sajnállak, Mária. Talán jobb volna neked, ha nem a palatinus, hanem valami budai mesterember leánya volnál, — akkor a kézfogód napján ő állana melletted, akiről a szived álmodott.

MÁRIA *halkan:* Akiről a szivem álmodott! —

LÁSZLÓ: A szemed könnyes ... Miért sirsz? Látod, én keveset voltam asszonyok között és nekem a leány bájos titok ... Talán az udvar fényét siratod, amelytől meg kell válnod? *Szünet.* Most már bele kell törődnöd. Add a kezedet, Mária! Milyen jéghideg! Egész testedben remegsz! Valami bajod van?

MÁRIA: Semmi, uram, semmi. —

LÁSZLÓ: Hiszen alig állasz a lábadon! Ülj le, kérlek! Hívjam az asszonyokat? *Leülteti.*

MÁRIA: Nem, nem! Nincs semmi bajom, — csak elszédültem kissé ... Egyszerre olyan világos lett, minden megváltozott körülöttem, magam is megváltoztam ... De talán meg fogom szokni. — Mondd, uram, hogyan tudnám meg, hogy ébren vagyok-e? Én sokat álmodom és az álmaim összefolynak a valósággal ...

LÁSZLÓ: Ehhez én nem értek. Én sohasem álmodom. *Nevet.* Mire én ágyba kerülök, olyan fáradt vagyok, mint a meghajtott rudas ló.

MÁRIA: Egyszer azt álmodtam, a paradicsom-

kertbe járok. Koronás szent asszonyokkal társalogtam és szárnyas ifjak énekeltek.

A távolban halk ünnepi ének.

Kimondhatatlan boldog voltam, de a szivem mégis fájt, mert tudtam, mindez csak álom és én fel fogok ébredni . . .

LÁSZLÓ *figyelmesen nézi:* Valami villámlik a fehér felhő mögött, — de nem tudom, mi az? Ki vagy te, Mária? Nem ismerlek . . . Nézz a szemembe!

MÁRIA *felkel, hozzálép, a két kezét nyujtja neki. s a szemébe tekint. Egyszerre térdre roskad előtte:* Óh én uram, — Hunyadi!

LÁSZLÓ *ijedten és meghatottan:* Mit művelsz? Előttem ne térdepelj! *Tréfára akarja forditani a dolgot.* Térdepelni csak pap előtt szabad, — a gyóntató székben, — csak pap előtt és király előtt szabad térdepelni . . . Én nem vagyok sem pap, sem király! Kelj fel!

MÁRIA *fanatikusan:* Ha te nem vagy király, akkor ki az? Az arany korona ott szálldos a fejed fölött. Mindenki látja . . . Azért is szeretnek, azért is gyülölnek téged oly halálosan . . .

LÁSZLÓ: Most már én álmodom! Gara leánya beszél így? A nádorispán leánya?

MÁRIA *mint fenn:* Nem vagyok Gara leánya . . . Nem ismerem a nádorispánt . . . Nekem mindenki idegen, — csak te, te vagy az én uram, Hunyadi!

LÁSZLÓ: Mit beszélsz? Hiszen mi sohasem láttuk egymást azelőtt!

MÁRIA: Én mindég láttalak. Egyedül csak téged láttalak. Hunyadi az élet, Hunyadi az ifjúság, Hunyadi a szabadság! Hunyadi napja süt a szivekbe és Hunyadi hangja mennydörög a felhőkben. Gyerek-

koromban csak Hunyadi-éneket énekeltem, csak Hunyadi-meséket meséltem. Gyerekkorom óta nézlek és várlak — és most, hogy eljöttél, attól félek, nem fogom túlélni ezt az órát. Kérlek, ne vess meg és ne félj tőlem! Ha túlélem ezt az órát, akkor soha még férfinak nem volt jobb hitvese, mint lesz neked. Fogadom, esküszöm: jó leszek, hű leszek, szép leszek, — olyan leszek, amilyennek akarsz!

LÁSZLÓ: Nem tudom, mit mondjak neked . . . Te egészen más vagy, mint a leányok, akiket ismerek . . . de ha te jó és hű leszel, akkor én szerető urad leszek . . .

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Erzsi, udvari leány.

Erzsi és az udvari leány fehér ruhában, virágkoszorúval a nyitott hajában, virágos kosarat hozva, a 2. sz. ajtón nevetve besiet.

ERZSI: Szaladjunk, szaladjunk! *Megpillantja Lászlót.* László! László! *Megáll, — az udvari leány az 1. sz. ajtón elsiet.*

LÁSZLÓ: Erzsi hugom!

ERZSI: A kezem már nem tormareszelő, — látod? *Megmutatja neki a kezét, észreveszi Máriát.* Ki ez a szép leány?

LÁSZLÓ: Mária, — Gara palatinus leánya . . . Ez Kanizsai Erzsi, édesanyám keresztleánya . . .

ERZSI: Már is szeretlek, Mária és kérlek, te is légy jó szívvel hozzám . . . Meddig fogsz Temesváron maradni?

LÁSZLÓ: Sokáig, — mindig . . . Mária a mátkám!

ERZSI *kiejti kezéből a virágkosarat, sápadtan áll.*

LÁSZLÓ *fölveszi a kosarat, visszaadja neki:* A virágaid, kis ügyetlen!

MÁRIA: Imádkozzál értem, Erzsi, hogy jó lehessek, hogy Hunyadiné lehessek . . .

ERZSI *tompán:* Imádkozni fogok, — igen, imádkozni . . . *A 2. sz. ajtó felé indul.*

LÁSZLÓ: Mi lelt? Hová mégy? A pajtásaid ott várnak . . . *Az 1. sz. ajtóra mutat.*

ERZSI: Az én utam most már másfelé vezet . . . Másfelé . . . *A 2. sz. ajtón el.*

LÁSZLÓ *meghökkenve néz utána.*

Az ének és a harangozás zajába szaggatott zenehangok, ágyúzás és nagy embertömeg zúgása vegyül. Kiáltások: „Éljen a király!"

TIZENÖTÖDIK JELENET.

László, Mária, Király, Hunyadiné, a király és a Hunyadiék egész kisérete, Ujlaki kivételével. Rozgonyi Miklós Gara nádorral jön. A tömeg a hátteret lepi el, a főurak elől állanak, a nők Mária köré csoportosulnak.

KIRÁLY *megáll, fáradtan és unottan tekint a levegőbe.*

HUNYADINÉ *letérdepel.*

KIRÁLY: Ki előtt térdepel ez a hölgy?

HUNYADINÉ: A magyar király előtt.

KIRÁLY: Valamikor szokásban volt, — akkor még rettegték a királyt, — de ma már nincs ennek a szertartásnak semmi értelme.

HUNYADINÉ: Az ország minden ereje a király szivében van, minden dicsősége a király homlokán ragyog, — azért rettenetes és szent a mi királyunk. Térdenállva köszöntöm felségedet. *Emelt hangon.* És ahol Hunyadi János özvegye térdepel, ott senki ne álljon talpon!

MIND: *letérdepelnek.*

KIRÁLY: Kelj fel, asszonyom, nincs ennek értelme. *Felemeli.*

HUNYADINÉ *fölkel, mind fölkelnek.*

KIRÁLY: Az a hír, hogy a Hunyadiak szókimondók. Hiszen meg is engedhetik magunknak. Mondd asszonyom: meddig kell Temesváron maradnom?

HUNYADINÉ: Uram, királyom, — itt az történik, amit felséged parancsol. Itt nincs más akarat, csak a tiéd. Közülünk senki sem szabad, csak te felséged!

KIRÁLY: Utra kelhetek ma Budavár felé?

HUNYADINÉ: Amely órában parancsolod, felséges uram!

KIRÁLY *élénken a kiségethez:* A málhát hagyják az udvaron! Ebéd után indulunk! *Körülnéz.* És addig mi lesz?

GARA: Addig tán elkészített szállásodra vonulnál, felséges uram?

KIRÁLY *visszaesik fásultságába:* Lehet . . . Mindegy!

HUNYADINÉ: Kisérjük ő felségét szállására!

A királyt ünnepi menetben a 2. sz. ajtón elvezetik. Elől megy Tahy és több apród, a király Hunyadiné és László között halad, őket követik Gara és Szilágyi.

Mária és a nők mélyen meghajolnak, miután a király eltűnt, ők elvonulnak az 1. sz. ajtón. Végül csak Rozgonyi Miklós marad.

TIZENHATODIK JELENET.

Ujlaki, Rozgonyi Miklós.

UJLAKI *a főbejáraton jön:* Jó volna tisztálkodni, — de hol a kamarásom?

ROZGONYI M.: Vége a magyar nemesség becsületének.

UJLAKI: Már megint?

ROZGONYI M.: Gara nádorispán odaadja a leányát Szibinyányi Jankó fiának. Egy Gara, — aki királyok atyjafia!

UJLAKI: Becsülete szépen van Garának, de Szibinyányi Lackónak ötször annyi a birtoka és tizszer annyi az esze.

ROZGONYI M.: Szóval te is Hunyadi-párti lettél, uram!

UJLAKI: Én semmiféle párti nem vagyok. Nézem ezt a tülekedést, de részt nem kérek belőle. Nem is mondom, hogy szeretem az új embereket. Maguk a Hunyadiak valahogyan már kimosakodtak paraszti sorukból, de a híveik még igen darócszagúak, nagyon éhesek és sokat csörgetik a kardjukat.

ROZGONYI M.: Miért tűröd, hogy felfalják a régi nemességet?

UJLAKI: Mert nem kár a nemességért. A Hunyadiak legalább jó verekedők és megvédik az országot. De mit tudnak a régi urak? Pöffeszkedni, parádézni, egymás ellen ármánykodni. Nem kár értük!

ROZGONYI M.: Most hát bosszulatlan marad Cillei úr halála! Miféle ország ez, miféle igazság, ahol egy paraszt-fattyú büntetlenül legyilkolhatja a nagy Cillei grófot?

UJLAKI: Miben vala nagy Cillei gróf? Legföllebb új nadrágminták kieszelésében.

ROZGONYI M.: Te semmit sem veszel komolyan, vajda.

UJLAKI: Ebben az országban semmit. Te se haragudjál, — haragudni sohasem érdemes. Haragudni

és csodálkozni sohasem érdemes. Hanem Cilleiről jut eszembe: utána fölszabadult a főkapitányság . . . . Nem szoktam magam hivatalok után törni, — de ezt az egyet vállalnám . . . . Igen, ezt vállalnám . . . . Nehogy valami cseh, vagy német tekergő viselje az ország kardját . . .

ROZGONYI M. *kajánul:* A kard nem fog sem cseh, sem német kézre kerülni. — Hunyadi László lesz főkapitány . . .

UJLAKI: Mi az? — Ki lesz? — Hunyadi? —

ROZGONYI M.: A palatinustól tudom.

UJLAKI: A Gara születlen ötlete . . . Ez az ünnepélyes tökfilkó mindig bolondot tesz. De a király nem hagyhatja helyben . . .

ROZGONYI M.: Megtagadhat ma a király valamit Hunyaditól? Ahol hivatalszagot érez a holló, ott már tátogatja éhes csőrét. Meglátod, mindannyiunkat fölfal a dögmadár!

UJLAKI *a jelenet végéig mind indulatosabb lesz:* Engem nem! Én kemény falat lennék neki. Hány esztendős az a legény?

ROZGONYI M.: Lehet husz-huszonkettő . . .

UJLAKI: Egy husz éves siheder Magyarország főkapitánya!

ROZGONYI M.: Kor, érdem, születés ma semmi. Akinek ősz az üstöke, az bújjon a föld alá. A világ a fiataloknak áll.

UJLAKI *lábával dobbant:* Velem nem kezdjenek ki, azt mondom! Velem megjárják!

ROZGONYI M.: Nevetik a fiatalok az ősz üstök haragját.

UJLAKI: Elválik, ki nevet végül! Elválik!

ROZGONYI M.: Sokan próbálkoztak már ellenük.

de senki sem bírt velük. Az ő erejük abban van, hogy nem mozdulnak ki a végvidéki váraik közül. Meglapulnak a temesi nádasaik közt, mint a vizi-kigyó.

UJLAKI : Én tudnék rá módot, hogy kicsaljam őket a pocsolyájukból.

ROZGONYI M. : Óh, bár felébredne végre az ujlaki oroszlán ! Ezt a boldogtalan országot megszabadítani a Hunyadiak zsarnokságától, — a nagy Miklós vajdához méltó vállalkozás !

TIZENHETEDIK JELENET.

Előbbiek. Hunyadiné. Vitéz. Gara. Tahy.

HUNYADINÉ *Az urakkal a 2. sz. ajtón jön :* Pirulnom kell, hogy a vajdának és Rozgonyi uramnak még nem mutattam szállást.

UJLAKI : Nagy tisztesség nekünk ugyis, ha a főkapitány úr pitvarában állhatunk . . . *Tahyval és Rozgonyi M.-sal a 2. sz. ajtón el.*

VITÉZ *meghökkenve néz utána :* Mi lelte ezt ? —

HUNYADINÉ *Garához :* Szóltál a királynak, palatinus uram ?

GARA : Ide fog jönni.

TIZENNYOLCADIK JELENET.

Hunyadiné. Vitéz. Gara. Prokóp. királyi apród. majd Király.

Prokóp és az apród a 2. sz. ajtón jönnek. Prokóp hivatalos léptekkel az 1. sz. ajtóhoz megy, ahol állva marad. Apród a 2. sz. ajtóban áll és kifelé figyel.

GARA *halkan :* Már jön is !

APRÓD *halkan :* A király úr !

VITÉZ *Hunyadinéhoz :* A szent mise kilenckor lesz ! *Sietve el a 4. sz. ajtón.*

GARA *int Prokópnak, aki ekkor kivonul az 1. sz. ajtón. Gara maga, midőn a király belép, kimegy a 2. sz. ajtón, s magával viszi az apródot is.*

TIZENKILENCEDIK JELENET.

Hunyadiné, Király.

KIRÁLY *anélkül, hogy az asszonyra tekintene, a karosszékbe ül, s az asztalon levő elefántcsont-kürttel kezd játszani. Szünet:* Beszélj! *Ujabb szünet után, miután Hunyadiné néma marad.* Hivattál, — mit kívánsz tőlem?

HUNYADINÉ: Kegyelmet uram, kegyelmet a fiamnak.

KIRÁLY *ránéz:* Az arcod olyan tiszteletreméltó és mégis gúnyolódol velem?

HUNYADINÉ: Én, — uram?!

KIRÁLY: Ugy beszélsz hozzám, mint egy királyhoz, pedig jól tudod, mi vagyok: rab vagyok, — a Hunyadiak rabja.

HUNYADINÉ: Attól óvja meg Isten a Hunyadiakat! Inkább omoljon össze a házuk, semhogy börtöne legyen a magyar királynak. Szabad vagy, király vagy, — amely órában jónak látja Felséged, visszamegyen Budára.

KIRÁLY: És ha Budára megyek is, mit érek véle? Ott sem leszek szabad, ott sem leszek király. Bárhol legyek is ezentúl a világon: mindenütt a Hunyadiak rabja maradok, — egy király, aki Hunyadi kegyelmének köszönheti életét . . . És ha Bécsbe megyek, és ha Prágába megyek, és ha a világ végére megyek: én mindenütt a porban fekszem és rajtam a Hunyadiak szörnyű hollója és vascsőrével marcangolja szivemet.

HUNYADINÉ: Szent Isten, — a baj nagyobb, mint hittem volna!

KIRÁLY: Az én bajom halálos. Már nem is titkolom, már nem is szégyelem. A trónom lépcsőjén agyonverték a bátyámat. És vele agyonverték az én királyságomat is. Mert én a gyilkost nem tudom büntetni, — ki fél az én büntetésemtől? De kegyelmezni sem tudok neki, — kinek kell az én kegyelmem? Miért menjek most már Budára? Nincs ember, aki engem királynak nevezhetne!

HUNYADINÉ *összekulcsolt kezekkel:* Felséges királyom!

KIRÁLY: De ti se ujjongjatok, ti Hunyadiak, ti se dicsekedjetek! Hunyadi László királyt fogott, de a király nem ereszti többet! Mit kezd most már velem? Hiszen megölhet, megölhet, amint megölte bátyámat. De akkor a ti bukástok szörnyűbb lesz, mint az enyém, mert a törökverő Hunyadi dicsőségét örök időkre elhomályositja a királygyilkos Hunyadi gyalázata. Mit kezd most már velem? Ha szabadon bocsájt, nem lesz több nyugodt órája. Talpig fegyverben kell élnie és ellensége nem a pogány, hanem a magyarok királya lesz. Nem vezet ki út ebből az útvesztőből.

HUNYADINÉ: Vezet, vezet. Az út fölfelé vezet. Tekints fölfelé, ahol a nap süt, ahol a sasok járnak, ahol a nagy gondolatok születnek, — légy magad is sas, királyi sas, bontsd ki szárnyaidat, emelkedjél a gyanu, a bosszú, a gyűlölet páraköre fölé, — légy nemes, légy nagy, — légy király!

KIRÁLY *fáradtan legyint:* Nem tudok repülni. Nem tudok király lenni. Nincs bennem erő. Ami erő volt az országban, azt mind kiszívták a Hunyadiak. Nekem már annyi sem jutott, hogy gyűlölni tudjak.

Az igazi király tud gyűlölni, — megsemmisítő, földrengető gyűlölettel . . . Én nem vagyok igazi király!

HUNYADINÉ: *szünet után:* Mondd, uram, emlékszel te édesanyádra?

KIRÁLY: Miért kérdezed? Emlékszem reá. Két esztendős voltam, mikor meghalt, de azért emlékszem reá. Most is magam előtt látom, csak le kell hunynom a szemem. *Lehunyja a szemét.* Ezüst koporsóban fekszik, aranyruha van a testén, korona a fején, a szeme besüppedt, a sárga kezét összekulcsolta . . Ilyen az édesanyám . . . *Kinyitja a szemét.* Azt hallottam róla, nagyon boldogtalan volt, sokat sírt, futott az országban, könyörgött, hazudott, imádkozott, — csak *egy* gondolata volt: a korona, a korona legyen a fiáé!

HUNYADINÉ: Szegény királyné!

KIRÁLY: Édesapám már előbb meghalt. Meghalt, mielőtt én világra jöttem. Szigorú, szomorú, hallgatag császár volt, — egész életében a korona rabszolgája volt, fáradt léptekkel vánszorgott szörnyű arany terhe alatt és halálos ágyán mindig egy szót hebegett: a korona, a korona. —

HUNYADINÉ: Szegény császár!

KIRÁLY: Édesapám sohasem simogatta meg a hajamat. Édesanyám csókjára én nem emlékezem . . . Gyakran van olyan éjszakám, hogy nem tudok aludni . . . Olyankor jéghideg lesz a kezem-lábam, a szivem megáll, nem dobog . . . Olyankor azt hiszem, apám és anyám beszélgetnek rólam a székesfehérvári templom pincéjében . . . Mert én a koronás halál gyermeke vagyok . . . Néha világot gyujtok az éjszakában és megnézem királyi koronámat . . . . Mert a korona mindig ott van az ágyam mellett, a vasládában . . . Ha

megnézem : iszonyodom tőle, — mennyi férfivér, mennyi asszonykönny folyt el érte ! — néha azt hiszem : gyűlölöm, — de ha elragadnák tőlem, biztosan megölne a bánkódás . . . Azt mondták nekem, a te László fiad el akarja venni a koronámat . . . . Mindenki mondta. Ulrik bátyám is ! Egy ideig mindég erre gondoltam, és ha éjjel neszt hallottam a palotában, a szivem verése elállott : „Hunyadi László jön, a koronáért jön !“ Egy nap aztán eljött és én szemtül-szembe láttam . . . A futtaki vár kapujában térdepelt előttem, zöld ruhát viselt, ezüst liliomokkal hímzett zöld ruhát . . . Óh, hogy megenyhült egyszerre a fájó szivem ! A szemébe néztem és tudtam : ő soha nem fogja bántani királyát ! Hogy megörültem neki, hogy megszerettem . . . A nyári ég nevetett a szeméből . . . Asztalnál kettőért evett, aztán napfelkeltéig táncolt és a vadászaton leütött egy medvét . . . Ugy megörültem neki, úgy megszerettem . . . Azt akartam, hogy barátom legyen, testvérem legyen . . . *Elakad, csodálkozva.* De miért mondom neked mindezt ? — Van egy képem az édesanyámtól, — elefántcsontra festett kis képem, — te hasonlitasz hozzá : azt hiszem, azért mondok el neked mindent.

HUNYADINÉ : Beszélj tovább, uram ! Kérlek, beszélj tovább !

KIRÁLY : Nincs tovább ! Most itt fekszem a porban, — a koronámmal a porban, — a te László fiad a mellemre lépett . . . Nincs tovább !

HUNYADINÉ : Szegény király, szegény gyermek !

KIRÁLY : Ne szólj hozzám így, mert eszembe juttatod, hogy mily rettenetes egyedül vagyok — és akkor talán sírva fakadok . . . Egy király, aki sír ! Ha ezt megtudnák László csatafarkasai, megpukkadnának a nevetéstől. *Szünet.* A szemed könnyes Szilágyi Er-

zsébet! Mért könnyezel! A te László fiadat nem fenyegeti veszedelem . . .

HUNYADINÉ: Szegény, árva kis királyom, édes, édes gyermekem, — a legszentebbre amit ismerek, esküszöm: nem az én Lászlóm sorsa aggaszt már: ami szeretet, gyöngédség és szánalom van a szivemben, az mind a tiéd! Hunyadi János szent emlékére esküszöm: édesanyád, Erzsébet királyné anyai fájdalma terjeszti feléd a karjait!

KIRÁLY *a karjaiba borul, — mind a ketten sírnak.*

HUNYADINÉ: Ne sírj fiam, ne sírj, drága, szép fiam!

KIRÁLY: Anyám, édes anyám!

HUNYADINÉ: Ne sírj, drága, szép fiam! Minden jóra fog fordulni.

KIRÁLY: Hát lehet még?! —

HUNYADINÉ: Lehet! Amit lerombolt a gyűlölet, azt újból fölépíti a szeretet. Édesanyádnak nevezted Szilágyi Erzsébetet, s ezzel örök időkre megnyertél magadnak minden Hunyadit. Bízzál meg, édes fiam, a Hunyadiakban! Én ismerem őket: erősek, hívek. Aki az ő erejükre épít, az sziklahegyen lakik, aki megbízik bennük, ahhoz hívek mindhalálig. Királyom, én két ifjú oroszlánt állítok kétfelől a trónod mellé, — nem lesz király avagy császár a keresztény világban, akit jobban fognak rettegni, mint te felségedet!

KIRÁLY: Istenem, ha lehetséges volna . . . *hirtelen elszomorodik.* Nem, nem — későn van, nem vagyok már király!

HUNYADINÉ: Tudom, mi bánt! A világ gyöngének fog tartani, ha megbékülsz a véred kiontójával . . . Nos, a rágalom el fog némulni, ha ország-világ előtt

testvéreddé teszed Hunyadi Lászlót . . . Czillei halálát nem bocsájthatod meg jobbágyodnak, de testvérednek megbocsájthatod! A magyar nép ezt megérti, én ismerem a magyart.

KIRÁLY: Igen, igen, — igy lehet! Isten és az emberek előtt atyámfiaivá teszem a fiaidat és téged, — igen, — téged édesanyámmá!

HUSZADIK JELENET.

Előbbiek, Gara, Prokóp.

GARA *2. sz. ajtón jön, mögötte Prokóp:* Bocsáss meg, felséges uram, a templomba kell mennünk!

KIRÁLY: Nádorispán, — éppen jókor, — kérlek. hivasd ide a tanácsurakat!

GARA: Jönnek már, — misére gyülekeznek!

HUSZONEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Ujlaki, Rozgonyi Miklós, Szilágyi, László, Mátyás, Rozgonyi Sebestyén, Bodó, Mária, Kata, hölgyek, szóval az egész kiséret, mindenki onnan, ahol eltávozott, összegyülekeznek a teremben.

MÁTYÁS *Hunyadiné mellett:* Édesanyám, — Erzsi elment.

HUNYADINÉ: Elment! Hová?

MÁTYÁS: A Bélpoklos-szigetre! A parti őröknek azt mondta: beteget ápolni.

HUNYADINÉ *ég felé:* Engem, uram, bosszúálló uram, engem, ne gyermekeimet!

Mialatt Hunyadiné és Mátyás beszélgetnek és a gyülekezés folyik, kitárul a 4. sz. ajtó, amely a házi

kápolnába vezet. Az ajtóban ministráns áll, csöngetyűvel a kezében.

KIRÁLY: Halljátok, kedvelt híveim! Elhatároztam, hogy atyafi-szövetségre lépek a Hunyadi-házzal. Hunyadiné asszonyomat édesanyámmá fogadom, Lászlót és Mátyást fivéremmé. *Mozgás.*

GARA: A Boldogasszony, Magyarország menybéli patronája, sugalta te felségednek ezt az elhatározást.

KIRÁLY: Adj kezet, asszonyom! Erre a szelid és erős kézre, mely lefogta Hunyadi János szemét, erre a jóságos anyakézre fogadom: hű fiad leszek neked, szerető testvére két fiadnak.

HUNYADINÉ: Az ég megáldotta öregségemet. Most három fiam van és te vagy nékem a legkedvesebbik!

KIRÁLY: Ölelj meg, László!

LÁSZLÓ *térdre ereszkedik:* Az előbb ildomosságból térdepeltem, de most a magam szive kényszerít térdre. Alázattal kérlek, nemes szivű királyom, bocsásd meg nekem a kiontott vért.

KIRÁLY: Ne a lábamhoz: a szivemre, testvér. *Megöleli.* Aki számon akarja kérni Cillei Ulrik vérét, az számoljon a királlyal!

ROZGONYI M.: *Ujlakihoz halkan:* Vége Magyarországnak!

UJLAKI *halkan:* Most virrad csak! Nézd meg, hogyan húzom ki nádasából a vízi sárkányt!

A kápolnából a felvonás végéig orgonaszó hallatszik.

UJLAKI: Nemzet és király egy, — most öröm és büszkeség magyarnak lenni! Felséges uram, tedd teljessé a békét és hívd meg budai váradba két testvéredet. Ha a két Hunyadi úrfi szabadon és nemes bizalommal elkisér székvárosodba, hol semmi sem védi

őket, csak a király testvéri szive: akkor örök időkre elhallgat a rágalom, a néped pedig ujjongva köszönt!

KIRÁLY *örömmel:* Igen, — igen! Testvéreim vagytok, ne hagyjatok magamra! Oly rossz egyedül lenni!

LÁSZLÓ *megfogja a király kinyujtott jobbját:* Szives örömmel követlek Budára!

KIRÁLY *Mátyás felé nyújtja balját:* És te, Mátyás!

HUNYADINÉ *ijedten:* Mátyásnak még tanulnia kell . . .

UJLAKI: Nemes úrfinak legjobb nevelő-iskolája a magyar király udvara!

MÁTYÁS *megfogja a király balját.*

SZILÁGYI *Hunyadinéhoz halkan:* Magam is ott leszek, — tizezer lovast viszek magammal!

Az orgonaszó erősebb lesz.

HUSZONKETTEDIK JELENET.

Előbbiek, Vitéz.

Mialatt a ministráns csenget, Vitéz ornátusban, az oltári szentséggel a kezében megjelenik a 4. sz. ajtóban.

VITÉZ: Jertek az Úr elébe!

KIRÁLY: Nap süt a szivembe, — soha sem voltam még annyira király, mint ez órában!

Függöny.

HARMADIK FELVONÁS.

Csarnok a budai királyi várban. Gótika; égszinkék falak és oszlopok arany disszel; a tető boltozatokon a zodiakus képei. A háttérben főbejárat: igen széles folyosó, amely messzire benyúlik a szinpad mélységébe és hátul az udvarra levezető lépcsőházban végződik. A folyosó jobbik falán festett ablak. A teremben jobbról a padlóig leérő nagy festett ablak, az ablak közepén kis ajtó, amely a nyitott várerkélyre kivezet. Balról: az ebédlőterembe vezető ajtó. A terem hátsó falán bal felől kis ajtó a király lakosztályaiba. A falon lócák. Jobbról elől nagy asztal, karosszékekkel. Verőfényes dél. A festett ablakokon beverődik a napfény.

ELSŐ JELENET.

Bodó. Jeremiás. Herold. Bögöly. Szerzetes. Kata. két udvari leány. négy alabárdos. egy királyi apród. Hunyadi két apródja. Később Prokóp és négy királyi apród.

Midőn a függöny szétnyilik, az ebédlőből asztali zene hallatszik. A királyi apród az ebédlő ajtaján hallgatódzik. Két alabárdos az ebédlő ajtaját, kettő a főbejáratot őrzi. Bögöly, az udvari bolond, az asztalon ül és

fájó fogát tapogatja. Jeremiás, cifra új ruhában, a bolond mellett egy karosszéken ül, Bodó a lócán könyököl és unatkozva nézi a csizmáit. Mellette a fehér Szerzetes csendesen olvasgat breviáriumában. Tőlük távolabb Kata és a két leány ül. A leányok peckesen tartják magukat. A Herold a szoba közepén áll és az ebédlő ajtaját nézi. A két Hunyadi apród az erkélyajtónak támaszkodik. Egyikük Szilágyi nagy pallosát fogja.

Unott előszoba hangulat. A várakozók úgy csoportosulnak, hogy figyelmük központja az ebédlő ajtaja legyen.

BÖGÖLY *szünet után Jeremiáshoz!* Látszik, hogy dagadt a pofám?

JEREMIÁS: Mutasd? Bizony látszik. Fogad fáj?

BÖGÖLY: Már két éjszaka nem hágy aludni, — verje meg a csuda!

JEREMIÁS: Pedig van annak jó orvossága. Éjfélkor kimégy a temetőbe, — de mezitláb! — ott a jobb kezed nevetlen ujjával három keresztet vetsz és azt mondod: „Gyékény-káka, — kű párna, — Jézus mondta: muljon el!"

BÖGÖLY: Ajaj, — nem ér semmit. Kipróbáltam, — nem ér semmit.

KATA *hozzájuk lép:* Tudok én jobbat. Meg kell fenyegetned a bodzafát.

JEREMIÁS: A bodzafát?

KATA: Éles baltával kimégy a bodzafa alá és azt mondod: „Bodza, nekem a fogam fáj, — ha el nem mulik Isten ugyse kiváglak!" Attul elmúlik.

BÖGÖLY: Az sem ér semmit! Kipróbáltam!

KATA: Akkor néked nincs is böcsületes fogfájásod, — valami boszorkányos asszony igézett meg és ezt csak ő tudja levenni rólad. *Visszamegy a leányok-*

hoz, később kihúzódik velük a folyosóra és ott megáll az ablakban.

PROKÓP *a lépcsőházból jön, mögötte párosával az apródok, ezüst mosdó-tálakkal, korsókkal, törülközőkkel. Felállanak szemben az ebédlővel.*

APRÓDOK *mint a vásott iskolás-gyerekek, Bögöllyel kötekednek, de fojtott hangon, hogy Prokóp ne hallja őket:* Bolond! Bögöly mester! Cigánykereket hányni! Figurálj bolond! Énekelj!

PROKÓP *fölemeli botját, — preceptori hangon:* Csend legyen!

EGY APRÓD *pukkadozva nevet.*

BODÓ *időközben felkel és Bögölyhöz lépett, aki még egyre a fogát tapogatja.* Hol láttuk mi egymást, atyafi?

BÖGÖLY: Láthattál Nándorfehérváron, — akkor a Hunyadi-bandériumban lovagoltam.

BODÓ: Ugy, ugy, — persze!

BÖGÖLY: Akkor én is ember voltam. Egy török láncos golyó megnyomoritotta a forgócsontomat, — azóta anatkozó nagyurak kutyája-majma lettem.

BODÓ *rátekint, azután szó nélkül megfogja és megszoritja kezét.*

MÁSODIK JELENET.

Előbbiek, Rozgonyi Sebestyén.

ROZGONYI S. *gyors léptekkel jön a főbejáraton:* Itt vannak a temesvári urak?

BODÓ *eléje siet:* Isten hozta nagyságodat!

ROZGONYI S. *kezet fog vele:* Hol lelem Szilágyi ő nagyságát?

BODÓ: László úrfival és a püspökkel ott benn eszik a király asztalánál.

PROKÓP: Mindjárt vége is lesz, már visszük nekik a mosdóvizet . . .

Az ebédlőben hirtelen elhallgat a zene.

PROKÓP *az ajtóhoz hajlik:* A király most köszönti rá Szent László poharát a Hunyadi úrfiakra . . . *Az apródokhoz.* Vigyázz! Mindjárt asztalt bontanak! *Odabenn tust játszik a zene.* Gyerünk, Bögöly!

BÖGÖLY *kedvetlenül:* Én még ráérek . . .

PROKÓP *szigorúan:* Gyerünk, ha mondom! *Az ajtón álló apródhoz.* Lehet!

Az apród hirtelen kitárja az ajtót. Belülről a mulató társaság lármája hallatszik. Prokóp a kézmosókkal délcegen bemasiroz.

BÖGÖLY *miután kedvtelenül felcihelődött, egyszerre „beleugrik a szerepébe", ragyogó arccal és furán kalimpáló lábakkal megindul az ebédlő felé:* Urak, urfiak, szerelmetes szép asszonyok, paradicsomi violák, ki ette meg, haj, ki ette meg a malac fejét? *Az ebédlőben vidám kacagás fogadja, az ajtónálló apród beteszi az ajtót.*

BODÓ: Mikor jött meg kegyelmed Temesvárról?

ROZGONYI S.: Ma reggel. Hát itt Budán miféle világ van?

BODÓ: Éppen nekem való világ. Ha nem részegeskedünk, akkor táncolunk, ha labdát nem ütünk, akkor citerázunk . . . Itt most Hunyadi a rézkakas minden toronygombon . . . A Hunyadi katonáját úgy köszöntik itt, mint Lót az angyalt . . . Korcsmában csak Hunyadi emberének van krétája és becsületes budai asszony szégyelné megcsalni a gazdáját, ha nem Hunyadi katonájával . . .

ROZGONYI S.: De megeredt a nyelved, hallod!

BODÓ: Hanem Szilágyi uram már únja a nagy jómódot. Ő nagyságának olyan természetje, hogy nem tud jóízűt aludni, ha a török olykor bé nem lüvöldöz az ágyasháza ablakán . . .

ROZGONYI S.: Hol vettek szállást a Hunyadi-úrfiak?

BODÓ: Odaát Pest városában. De minden reggel átladikázunk a Dunán és napestig a királyi várban mulatunk. A király reggel a parton lesi a dereglyénket, este meg toronyerkélyről integet utánunk, mint a szerelmetes leányzó a verses krónikában.

ROZGONYI S.: Szilágyi uram katonái hol táboroznak?

BODÓ: Odaát Rákos mezején.

ROZGONYI S. *nyugtalankodva:* Budán nincs katonánk?

BODÓ: Hát csak nem szállhatjuk fegyverrel meg a király várát! *Halkabban.* Nincs itt semmi veszedelem. A királynak alig van egy pár kardja, nekünk meg tizezer emberünk van.

ROZGONYI S.: Pesten, — de nem Budán. Közbül a Duna vize folyik.

BODÓ: A király jobban óvja a két Hunyadit a szeme világánál.

ROZGONYI S.: A király, igen, — de a parádés magyarok! Azoknak nem hiszek, amíg szuszog bennük a lélek! A vár alatt, az alsó Hévizeknél, idegen katonákat láttam. *Jeremiásra mutat.* Olyanféléket, mint az a cifra fácánkakas ott! Ki embere?

BODÓ: Valami tekergő zsebrák, — öt garasért ki

lehet árendálni a bőrét, — de hogy ki most a gazdája, nem tudom. Mindjárt körültapogatom a kobakját. *Csipőre tett kézzel, a hivatásos verekedő nyegleségével Jeremiáshoz lép.* Kegyelmed, ha jól itélem, afféle tudós borbély, mivel hogy olyan jó orvosságot tud a fájós fogra?

JEREMIÁS *Bodó orrához dugja a képét:* Másnémű nyavalyaságra is tudok orvosságot: ha kinek viszket a bőre.

BODÓ: Nem nézek ki kegyelmedből annyi tudományt, hogy ki tudná késziteni egy nemes lófőszékely bőrét.

JEREMIÁS: Székely? Tán bizony kend góbé? *Ettől kezdve ragyogó arccal és székelyes tájszólással beszél.* No lám csak, lám csak, — most esmérek reád! Te csikszentkereszti Bodó Menyhártfi vagy!

BODÓ *ugyancsak székelyesen beszél, sugárzó arccal:* Ne te ne! Vakujjak meg, ha te nem Kászonszékből, a kászonjakabfalvi Jeremiások fajtájából való vagy, — még pedig impéri! Kilencen vagytok és mind a kilencen fiúk, — ugy-e? *Megrázzák egymás kezét.*

JEREMIÁS: Kit szolgálsz, testvér?

BODÓ: Az ország első uraságát.

JEREMIÁS: Vagy igen a király ő felségét?

BODÓ *legyint:* A királyt? *Kevélyen.* Hunyadit!

JEREMIÁS: Hunyadi az Hunyadi. De az én gazdámat sem a gója kőtötte.

BODÓ: Azelőtt Istenben boldogult Cillei uraságánál vitézkedél, — most tán a királynál szógálsz?

JEREMIÁS *legyint:* Mit — a király! *Kevélyen.* Az erdéji vajda katonája vagyok! Viceporkoláb ahajt Ujlak várában.

BODÓ: Osztég mikor jövél fel ehejt Ujlak várából?

JEREMIÁS: Ma kapunyitáskor. Parancsolat jöve Budavárából, hogy jőjjek izibe kétszázadmagammal . . . Huj, a mindenit, mondám, — ő naccsága beléfog valamibe! Azutáng osztég ecceribe elindulánk és úgy száguldoztunk végig az Alföldön, mint a bőregérszárnyú ördög, — mert az volt a parancs, ne kiméjük a lóhúst . . .

BODÓ: És mit tervel ő naccsága?

JEREMIÁS *humorral:* Majtég megtudom, ha megmondja, — haha! Haj várjonsza kied, én an ondó vagyok, hogy vagyon itt a várhegy tövibe egy kocsmácska, — német ember a csapláros, de céliranyos bora vagyon . . .

BODÓ: Megkóstolhassuk eccer, de ma szolgálatban vagyok.

JEREMIÁS: Elhozhatod a kenyerespajtásaidat is. Én leszek a boros gazda, — kitelik hál' Istennek a vajda zsoldjából.

BODÓ: No hát markolj es jól belé a tarsojodba, mert nekem tizezer kenyerespajtásom vagyon az Rákos mezején! *Visszamegy Rozgonyihoz, halkan szól.* A Miklós vajda embere.

JEREMIÁS *Heroldhoz:* Szeretném, ha ünnepnapon az lehetnék, amit az ilyen Hunyadi-féle hétköznapon elhisz magáról . . . *Lassú léptekkel el a folyosón.*

HEROLD *miután egy pillantást váltott az ajtón álló apróddal, az alabárdosokhoz:* A külső ajtóhoz! *Az alabárdosok élén a folyosón el.*

HARMADIK JELENET.

Előbbiek, Szilágyi, Gara, Vitéz.

SZILÁGYI *az urakkal az ebédlőből jön:* Hiszen itt van Rozgonyi, — mi ujság Temesváron? *Kezet fog vele.*

ROZGONYI S.: Temesváron minden rendben volna. De Budán az az ujság, hogy Ujlaki uramnak katonái vannak odalenn a vár aljában.

SZILÁGYI: Budavár aljában? Menykő csapjon belé! Mit jelent ez?

VITÉZ: Készít valamit. A szeméből látni, hogy készít valamit.

GARA: Ujlaki az ország legtunyább embere, — szeretetből nem kelne ki ágyából, de ha kit gyűlöl, akkor le sem fekszik. És Lászlót gyűlöli a főkapitányság okából.

SZILÁGYI: No hiszen velünk kezdjen, — ki is forgatom ő nagyságát a bőriből!

VITÉZ: Embereket kell a várba vetnünk.

GARA: Csak vigyázva, urak, vigyázva, — ha besúgják a királynak, visszavonás lehet belőle.

SZILÁGYI: Nem a király, hanem a vajda ellen fegyverkezem . . . *Rozgonyihoz.* Egy csapat válogatott legényünk parasztszűr alatt becsempészhetné a fegyverét . . . Vannak a budai polgárok közt biztos embereink, — lajstromba vettük a házakat, — azoknál megbújhatnak . . .

ROZGONYI S.: Mi is itt maradunk Bodóval . . .

VITÉZ: Magam itt lakom a szomszéd pálos kolostorban . . .

GARA *kinyitja az erkélyajtót:* A szakálszárítóról jól ellátni a pálos-barátok tornyára . . . A pálosok, ugy-e, jó Hunyadi-pártiak?

VITÉZ: Akár magam.

GARA: Akkor állítsanak őrt a tornyukba . . . Ha az úrfiakat, — ne adj Isten — megszorítanák a várban: valaki keszkenőt lenget ezen az erkélyen és ak-

kor a toronyőr félreveri a harangot . . . Ez legyen a jeladás a lappangó katonáinknak!

SZILÁGYI: Ez jó! Siessünk, hamar el kell végeznünk.

VITÉZ: Én magamra vállalom a pálos-barátokat.

Az urak a főbejáraton sietve el. Kardhordó apród követi őket.

NEGYEDIK JELENET.

Mária, hölgyek, Mátyás, Szerzetes, Apród.

Mária és a többiek az ebédlőből jönnek, visszafelé lépkednek és mélyen meghajolnak a nyitott ajtó felé. Mindegyik virágot tart a kezében. Kata és a leányok, akik eddig a folyosó ablakában állottak, amint megpillantják Máriát, hozzá közelednek.

MÁRIA *vidáman:* Gyere, kis sógor, ez már nem neked való. Az urak igen nekihevültek az ivásnak.

I. HÖLGY: Mihelyt Országh uram füle pirosodni kezd, akkor én már tudom, hogy jó lesz fölszednünk a sátorfánkat.

MÁTYÁS: Ő felsége azt mondta, lovasjáték lesz a tornaudvaron.

MÁRIA: Lovasjáték ebéd után? A hegyaljai bor hősöket nevel. Majd az erkélyről nézzük őket.

I. HÖLGY: Megdobálják őket virággal. Én tudom, kire dobom a rózsámat!

II. HÖLGY: Hunyadira!

TÖBBI HÖLGY: Én is Hunyadira! Én is!

MÁRIA *I. hölgyhöz tréfásan:* Jó, jó, — csak vigyázz a szép szemedre, hogy ki ne kaparjam! — Velünk jösz, kis sógor?

MÁTYÁS: Mi most Cornelius Nepost olvassuk.

Máriához halkan. Várd meg itt, — utánad jön! *Szerzetessel karonfogva a főbejáraton el. A másik Hunyadi-apród követi.*

A hölgyek és Kata a leányokkal időközben már kivonultak az erkélyre.

ÖTÖDIK JELENET.

Mária, László, Apród.

LÁSZLÓ *az ebédlőből jön, ő és Mária kinyújtott kezekkel egymásnak sietnek, de aztán megállanak és mindketten az ajtónálló apródot nézik.*

MÁRIA *az apródhoz:* Neked itt kell állanod?

APRÓD: Ugy parancsolták, leányasszony.

MÁRIA: Ugy! — *Szünet.* Hunyadi úr ő nagysága elvesztett az ebédlőpalotában egy drága kárbunkulus-követ . . .

APRÓD: Megkeressem?

MÁRIA: Az asztal alatt . . . Ha megleled, szép tollat tűzök a süveged mellé.

LÁSZLÓ: S ha nem leled meg, akkor tőlem kapod a tollat.

APRÓD *az ebédlőbe el.*

HATODIK JELENET.

Mária, László.

MÁRIA *megfogja a kezét, gyöngéden:* Milyen okos vagy, bátyám, milyen kedves vagy, hogy mindjárt megértetted a jeladásomat.

LÁSZLÓ: Nemcsak én, hugom, a király is megértette ám.

MÁRIA: Ajaj! És mit szólt?

LÁSZLÓ: Két kérdést tett föl nekem. Az egyik: Ki lesz Hunyadi lakodalmán a násznagy? — V. László ő felsége, mondám kötelességtudóan.

MÁRIA *édes mosollyal:* Óh! És a második?

LÁSZLÓ: Azt nem vallom be, — a kinpadon sem vallom be . . .

MÁRIA: De ha szépen kérlek?

LÁSZLÓ: Akkor bevallom . . . *Halkan.* Ki lesz a kis Hunyadi keresztelőjén a koma? — Természetesen: V. László király ő felsége . . .

MÁRIA *zavarát leplezve:* Te nem is vagy kiváncsi, mért hivattalak? Bár susogva beszéltél a királlyal, mégis megértettem, háborúról van szó . . . Te tavaszszal rajtamégy a törökön?

LÁSZLÓ: Rajta bizony, hugom — és mivel most már a király is akarja, szándékomtól nem térít el sem könnyzápor, sem csóközön!

MÁRIA: Nem jól ismersz, bátyám, ha azt hiszed, utadba állok, mint a szatócsné a korcsmázó ura elé . . .

LÁSZLÓ: Nem? — Akkor te katonának való feleség vagy, — nekem való feleség!

MÁRIA *hirtelen megrohanja:* Ugy-e, magaddal viszel?

LÁSZLÓ *meghökken:* A táborba?!

MÁRIA: Egyik apródod helyett. Én nem vagyok ám finnyás egy cseppet sem. Meglátod: ügyes és erős vagyok, akár egy fiú. Tudok napokig nyeregben ülni, igen! — és a Tiszát is általúsztam egyszer . . .

LÁSZLÓ: Asszonyt a táborba? — Jaj, hugom, ilyen furát én még soha sem hallottam.

MÁRIA: Hát Rozgonyi Istvánné, — a szép Szent-

györgyi Cecilke? Nem szerzett dicsőséget Galambóc alatt?

LÁSZLÓ: A szép Cecilke dicsőséget szerzett, de az urát keményen megverték Galambóc alatt.

MÁRIA: Téged nem vernek meg. De azért mégis féltelek. Nem a töröktől. —

LÁSZLÓ: Hanem kitől?

MÁRIA: Apámuramtól.

LÁSZLÓ *kissé elborul:* Ő nagysága makacs békepárti, tudom . . .

MÁRIA: Különben jólelkü úr, de ha erről van szó, akkor kemény és irgalmatlan, mint az acélpenge. Testvéröccsét igen szerette, de midőn az háborúpárti lett, kivetette szivéből és öt esztendő óta nem is bocsájtja házába.

LÁSZLÓ *megfogja kezét:* Azt hiszed, elválaszthatna tőlem?

MÁRIA: Engem nem lehet tőled elválasztani. Én „pecsét vagyok a te sziveden, bélyeg a te karodon." Én nem is hiszek az apák zsarnokságában. Amíg lesz porta, amelyen kiszökhetem, ablak, amelyből leereszkedhetem, amíg lesz út a pusztában, amelyen hozzád futhatok: addig senki sem választ el tőled.

LÁSZLÓ: Nem te jösz utánam, én megyek utánad. Ha kőfalak és folyóvizek lesznek is köztünk: én hidat verek, rést török hozzád. Ha fegyverrel őriznek: én kiváglak, elrabollak, kincsem.

MÁRIA *boldogan:* Elrabolsz? Igérd meg!

LÁSZLÓ: Esküszöm!

MÁRIA: Most, most vagyok csak igazán a tiéd. — *Átkarolja a nyakát, hosszan szájoncsókolja.*

LÁSZLÓ *miután elszakadtak egymástól, halkan, a*

felindulástól remegő hangon: Ez a csók, — ha megtudja a gyóntatód: oltár elé térdepeltet.

MÁRIA *halkan:* Nem térdepeltet . . . Az én gyóntatóm pálos-barát és a pálosok mind Hunyadi-pártiak....

HETEDIK JELENET.

Előbbiek, Prokóp.

PROKÓP *az ebédlőből:* A felséges úr keresi nagyságodat . . .

LÁSZLÓ: Megyek! *Mosolyogva bólint össze Máriával. Prokóppal az ebédlőbe megy.*

NYOLCADIK JELENET.

Mária, Erzsi.

MÁRIA *kéjesen nyújtózik, — megfordul, egyszerre szembetalálja magát Erzsivel, aki fehér apáca-ruhában jött és a küszöbön megállott.*

ERZSI *szünet után:* Dicsértessék a Jézus!

MÁRIA: Mindörökké! *Nyugtalanul.* Keresel valakit, kedves nővér?

ERZSI: Téged kereslek, Dolorosa.

MÁRIA: Dolorosa? Tévedsz . . . összetévesztesz valakivel . . . De hiszen, — igen! — te Hunyadiné asszony keresztleánya vagy, — Kanizsai Erzsi!

ERZSI: Voltam. Most Magdaléna nővér vagyok.

MÁRIA: Te akkor, mikor mi Temesváron voltunk, a Bélpoklos-szigetre szöktél . . . Rettenetes! Mondd, hogyan tehetted? . . .

ERZSI: Az édes Jézus hivott.

MÁRIA: És ott voltál egyedül, a lázban örjöngők, a haldoklók seregével!

ERZSI: Minden ember haldokló. Egyiknek órákig, másiknak évekig tart a haldoklása. És azok, akik lázban fetrengenek, nem olyan félelmetesek, mint azok, akik talpon vannak és cifra köntöst viselnek és nevetnek és nem tudják, hogy ők haldoklók.

MÁRIA: Szomorú dolgokat beszélsz, szomorú dolgokat . . . És most apáca vagy?

ERZSI: Az édes Jézus a budai szigetkolostorba hívott.

MÁRIA: Szegény, szegény Erzsi, te nagyon boldogtalan lehetsz!

ERZSI: Boldog vagyok, mert megleltem az útat, mely vőlegényemhez vezet.

MÁRIA: Igen, tudom, — titeket az Ur mátkáinak neveznek. És ez a név boldoggá tesz?

ERZSI: Nem a név, hanem a szeretet, — a szeretet, amelyről meg vagyon írva, hogy erős, mint a halál, kemény, mint a koporsó.

MÁRIA: Mondd, — te valóban azt hiszed, hogy az ő menyasszonya vagy? —

ERZSI: Nézd ezt! *Bal kezét mutatja neki.*

MÁRIA: Mi az? A gyűrűs ujjadon piros sáv, — olyan, mint a karikagyűrű . . . *Megrettenve.* Erzsi, — mi az?

ERZSI: Az édes Jézus adta . . . Mikor a Bélpoklos-szigetre mentem, egész éjjel térden állva kértem őt, adjon jelt nekem, — reggelre a kezemen volt az ő karikagyűrűje . . .

MÁRIA *félelemmel nézi:* Mondd, — láttad már? Láttad már — őt?

ERZSI *mosolyog:* Nem! Hiszen ha láttam volna, akkor már nem élnék, mert azt a boldogságot nem lehet túlélni. De ő gyakran beszél hozzám, midőn sötét-

ség van körülöttem. A hangja oly édes és szomorú, mint a mélyhangú fuvola . . .

MÁRIA : Mondd, nem gyűlölsz engem ? — Hiszen én voltam oka mindennek.

ERZSI : Szeretlek, édes Dolorosa nővérem, mint senkit a halandók közül, mert te vagy oka az én nagy és édes boldogságomnak. Szeretlek és sajnállak.

MÁRIA : Miért sajnálsz ?

ERZSI : Sokat kell még bolyonganod a pusztaságban, amíg megleled az utat vőlegényedhez, az édes Jézushoz.

MÁRIA *ellenségesen :* Erzsi, — mit akarsz tőlem ?

ERZSI : Örvendezz, nővérem, ő rád vetette szemét. Ő szólt hozzám az éjszakában. Azt mondta : készíts helyet Dolorosa nővérednek.

MÁRIA : Miért bántasz engem ? Én félek tőled !

ERZSI : Semmit se félj, Dolorosa ! Együtt fogunk sírni, együtt fogunk imádkozni és együtt leszünk boldogak az édes Jézus szerelmében. Dicsértessék az ő szent neve ! *Főbejáraton el.*

KILENCEDIK JELENET.

Mária, Kata.

KATA *vidám izgalommal benéz az erkélyről :* Hamar, hamar, leányasszony, — az inasok szalmabábokkal vívnak . . . *Meghökkenve.* Mi lelt, Mária ?

MÁRIA : Kisértetet láttam . . .

KATA *ijedten :* Világos délben ?

MÁRIA *összeszedi magát, szilaj jó kedvet erőltet :* Eh, nem akarom, — nem akarom ! Lássuk az inasokat és a szalmabábokat ! *Katával jobbra el.*

TIZEDIK JELENET.

Király, László. Prokóp, Herold, Apród.

PROKÓP *az ebédlőből jön, közvetlenül utána a király Lászlóval. Prokóp a főbejárat felé megy, ott őrködve megáll. Herold egy királyi apróddal, aki igen díszes köpenyt hoz a karján, a lépcsőn feljön, ketten Prokóp mellé állanak és várják a király parancsait.*

KIRÁLY *karonfogva jön Lászlóval, boldog izgalomban :* Minden szavad trombitaharsogás, — a vér pezseg szivemben . . . . Mondd tovább, László, kérlek, mondd tovább !

LÁSZLÓ : Nándornál átkelünk a Száván . . . Egyik seregünk bosnya földre csap, — onnan Albánországba. . . Ha a fősereg elérte Drinápolyt, akkor fegyvert fog a bolgár, a görög és akkor megreszket Sztambul !

KIRÁLY : Győzni fogsz ! Győzni fogsz !

LÁSZLÓ : Soha gyöngébb nem volt a török császár, mint ma . . . Egész birodalma forr, lázong, véres tajtékot vet . . . Egy merész roham, egy jól irányított csapás — és a kolosszus a lábad elé hengeredik, összetákolt tagjai széthullanak.

KIRÁLY : Óh, hogy én nem mehetek veled, hogy ilyen hitvány, beteges a testem . . . De a lelkem veled lesz, az imádságom el fog kisérni, László, el fog kisérni, mialatt te a szabadító arkangyalok seregével végigszállasz Pogányországon . . .

LÁSZLÓ : A te neved lesz a csatakiáltásunk, uram, a te zászlódat visszük diadalra és ha megtérünk a harcból : kelet kincseivel és rabokkal töltjük meg várkastélyaidat.

KIRÁLY *észreveszi az apródot a köpennyel :* Ha-

mar ide! Végre elkészült! *Lászlóhoz.* Emlékszel a mi szent patrónusunk váradi képére?

LÁSZLÓ: Emlékszem, felséges uram.

KIRÁLY: Az ő palástja mintájára szövettem ezt, — neked szövettem! *Szétteríti a palástot.*

LÁSZLÓ *némi megindultsággal mosolyog:* Köszönöm, édes jó uram! Ez szinte túl ékes egy temesvári embernek!

KIRÁLY: Igérd meg, hogy viselni fogod!

LÁSZLÓ: Ha kívánod: viselem.

KIRÁLY: Borítson be, mint az én szeretetem . . .

HEROLD és APRÓD *egyik karosszék támlájára akasztják a köpenyt.*

TIZENEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Mátyás, Bögöly.

MÁTYÁS *a lépcsőházból látható izgalommal szalad elő, midőn megpillantja a királyt, zavartan megáll.* BÖGÖLY *ugyanakkor kisompolyog az ebédlőből, egy lopott boros-kannát igyekszik rejtegetni.*

KIRÁLY: Matykó barátom, királyi hatalmamnál fogva megtiltom neked, hogy ma még könyvet végy a kezedbe.

MÁTYÁS: Igenis felség . . . *Lászlóhoz.* Sebestyén bátya megjött Temesvárról . . .

KIRÁLY: Beszélgessetek édesanyátokról, — a mi édesanyánkról, — én addig lemegyek . . . Magam is nyeregbe ülök ma . . . *Bögölyhöz.* Te is vívni fogsz, Bögöly! Szamárháton összeeresztelek a kövér pincemesterrel!

BÖGÖLY: Eressz össze, kis komám, eressz össze! A potrohos gazember annyit ivott már életében, hogy

tiszta ménesi bor folyik erejében . . . Eressz össze vele: megcsapolom a kétlábú hordót és kiszopom a vérét . . . *Király nyomában a főbejáraton el. Herold, Prokóp és Apród követik őket.*

TIZENKETTEDIK JELENET.

László, Mátyás.

LÁSZLÓ: Hozott Rozgonyi valami ujságot?

MÁTYÁS: Édesanyánk jól van, — de . . . *Körülnéz, egyszerre nagyon komolyan, fojtott hangon.* Miska bátyánk üzeni: ha veszedelem fenyeget, lengess keszkenőt az erkélyről.

LÁSZLÓ: Keszkenőt lengessek?! Hát veszedelem fenyeget?

MÁTYÁS: Nem, semmi, — de *ha* fenyegetne . . . Meglengeted keszkenődet és itt teremnek fegyveres barátaid . . .

LÁSZLÓ *szünet után elneveti magát:* Denique: Miska bátyánk nem bírja el a békét . . . Ha nincs harc, akkor ő hadgyakorlattal mulat . . .

MÁTYÁS: Fehér keszkenőt, — onnan, az erkélyről . . . Most megyek, mégis megnézem, hogyan vív a bolond. *Főbejáraton el.*

LÁSZLÓ: Jól van, Matykó, nézd meg.

TIZENHARMADIK JELENET.

László, Gara, később Ujlaki és Rozgonyi Miklós.

GARA *nagy fölindulásban jön a főbejáraton:* Fiamuram, — ugyebár, amit ő felsége mondott, az csak afféle ebédutáni tréfa? Azt mondta, hirdessek ország-

gyűlést, a tavasszal rajtamentek a törökön. Ez nem komoly! Nem lehet komoly!

LÁSZLÓ: Pedig komoly, apámuram.

GARA *lábával dobbant:* Őrültség! *Meggondolja magát, békés hangon.* Hát beszéljünk nyugodtan, okos emberekhez illően, — hiszen te okos vagy, fiamuram. Érts meg, László! A pogány már nem veszedelmes nekünk . . . Telhetetlenségében annyi idegen népet lenyelt, hogy sohasem birja megemészteni . . .

LÁSZLÓ: Igen, a sárkánykígyó túlfalta magát, most agyon lehet verni, most vagy soha. Ha megvárjuk, míg új erőre kap, akkor ötven esztendő multán itt ül Budán.

GARA: Igen, tudom, — boldogult édesapád szokta proféciálni: a pogány Budára jön! Ez volt az ő életének nagy tévedése. Derék ember volt, de nem volt tanult ember. Én azt reméltem, te okultál a példáján és nem lépsz a nyomdokába!

LÁSZLÓ: Ó, ha én édesapám csillagos nyomdokába léphetnék!

GARA *halkabban:* Hallgass reám, fiam! Nem csak az ország sorsa, de az én becsületem is kockán forog. Az egész világ tudja, hogy békepárti vagyok, — mit szólnak majd az emberek, ha híre megyen, hogy a tulajdon vőm a háborút akarja?

UJLAKI *és* ROZGONYI M. *kilépnek az ebédlőből és végighallgatják a továbbiakat.*

LÁSZLÓ: Mindent kívánhat tőlem te kegyelmed, apámuram, csak *egyet* nem: hogy megtagadjam Hunyadi voltomat. Harcolni fogok a pogány ellen, amíg forgatni tudom kardomat, harcolni veletek, magyar urak, vagy ellenetek, mint édesapám tette.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Prokóp.

PROKÓP *a főbejáraton jön, Lászlóhoz:* Ő felsége igen türelmetlen már!

LÁSZLÓ: Sietek! *A főbejárat felé megy.*

GARA *vele megy és útközben folyton beszél:* Hallgass reám, fiamuram! A keresztény államok, a pápa, Velence, Lengyelország, sohasem fogják eltűrni, hogy a pogány befészkelje magát Budán . . . *Lászlóval és Prokóppal el.*

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Ujlaki, Rozgonyi.

ROZGONYI M.: Hallotta nagyságod? Hallotta?

UJLAKI: Harcba megy és győzni fog, — a szultán most nem tud háborút viselni, minden országa lázadásban.

ROZGONYI M.: Ha győztesként tér meg, akkor senki sem bír vele többé, — a gyűrűs dögmadár felfalja ezt a szerencsétlen országot! Hunyadi százszor nagyobb veszedelme az országnak, mint a pogány.

UJLAKI: Rettenetes, fekete gyalázatot látok kibontakozni a jövőből . . . A király gyenge, beteges, — meglátod, ez a fattyú még fejére teszi a magyar koronát!

ROZGONYI M.: Szibinyányi Jankó fia Szent István trónján? Ha ez bekövetkeznék, kibújdosom az országból . . . Inkább pogánnyá leszek!

TIZENHATODIK JELENET.

Előbbiek, Országh.

ORSZÁGH *az ebédlőteremből jön, — kissé boros.*

UJLAKI: Országh uram, — egy szóra. Szükség

van az eszedre, talán a kardodra is. No, ne félj, nem összeesküvés!

ROZGONYI *legyint:* Összeesküvés!

UJLAKI: Arról van csak szó, hogy jó volna, ha a királyukhoz hü és a nemzetüket szerető férfiak megértenék egymást . . .

ORSZÁGH: Ne is mondd tovább! Te jó barátom vagy: ergo minden dolgodban számithatsz reám.

UJLAKI: Többen vagyunk, nem is utolsó emberek, akik immár túrhetetlennek találjuk a Hunyadiak zsarnokságát.

ORSZÁGH: A Hunyadiak zsarnokok, — tehát veled megyek! De ha nem volnának zsarnokok, én akkor is veled mennék. Akinek én egyszer barátságot fogadtam, azt életre-halálra követem.

UJLAKI *megszoritja a kezét:* Igaz magyar nemes vagy, ilyen ma már kevés találkozik az országban.

ROZGONYI M.: A palatinus jön . . . Hunyadi megharagitotta . . . Hátha megnyerhetnéd?

UJLAKI: A sértett hiuság tüzes taplóját dugom a fülébe — és odaugratom, ahova akarom!

ORSZÁGH: Tudod, milyen csiklandós, ne kiméld a szép szót!

TIZENHETEDIK JELENET.

Előbbiek, Gara.

UJLAKI: Felhőket látok, sötét felhőket, Magyarország első nemesemberének homlokán. Én ismerem Garát: ha ő gondba borul, akkor nem őt, hanem az országot fenyegeti veszedelem.

GARA: A gondviselés, egyéb fogyatékosságaim mellet megadta nekem azt a képességet, hogy olykor belelátok a jövendőbe . . . Ne irigyeljétek tőlem, barátaim, ezt az adományt, mert fájdalmas dolgokat látok.

ROZGONYI M.: A háború?

GARA *komoran bólint.*

UJLAKI: Miért engeded meg?

GARA: Miért? Engem ne kérdezzetek!

ORSZÁGH: Nem, nem, — ezt nem mondod komolyan, uram! Az nem lehet, hogy a magyar nemzetet úgy meggyalázzák első zászlós urában!

ROZGONYI M.: Az egész ország ismeri csodálatos szerénységedet. De most, azt hiszem, nincs jogod szerénynek lenned. Nem a te, hanem a nemzet jogairól mondasz le.

ORSZÁGH: Boldogtalan Magyarország! Van egy nádorispánunk, bölcs, fenkölt, erős — de mi haszna: a királyt azelőtt a német Cillei vezette, ma pedig egy tudatlan ifju áll mellette.

UJLAKI: Ha közönséges ember volnál, Gara, szólani sem mernék, közönséges embertől nem kivánható, hogy a tulajdon vére ellen forduljon. De te rendkívüli férfi vagy! Szived acél, jellemed arany, eszed gyémánt. Hasonlatos vagy ama római Brutushoz, aki pálcát tört saját fia fölött, midőn így kivánta Róma üdve... Nádorispán uram, Gara barátom, a korona és a nemzet nevében kérlek: légy hű önmagadhoz, légy méltó saját nagyságodhoz és szabaditsd meg az országot a háború veszedelmétől . . .

GARA: Ettől féltem! Ettől féltem! Én szeretem Hunyadit.

UJLAKI: Brutus nem szerette a fiát?

ROZGONYI M.: Az a kérdés, elbirja-e ez a nyomorult ország a háborút?

GARA: Nem birja el, — hiszen ez az, ami kétségbe ejt! Az én sorsom keserű, mert nemcsak jó magyar, de jó apa is vagyok. De barátim, ha választanom

kell nemzetem és gyermekem boldogsága között, én a nemzeteme vagyok!

ROZGONYI: Ez méltó a nagy Garához!

UJLAKI: Te mindent tudsz, mit ember tudhat! Te azt is tudod, hogyan ragadhatnók ki ifjú királyunkat a Hunyadi-holló karmai közül.

GARA: Talán akadna is mód . . . Azt hiszem, akadna . . . *Halkan.* Hunyadinak titokban katonái vannak a várbn . . .

UJLAKI: Katonái? Ah! Ha megtudja a király!

ORSZÁGH: Ezt sohasem bocsájtja meg neki . . . . Emlékezzetek reá: Hunyadi nem engedte meg, hogy a király katonái bevonuljanak Nándorfehérvárba, — pedig Nándor királyi vár! —

UJLAKI: Nagy férfiú vagy, nádorispán! Mondd tovább!

GARA: Hunyadi katonái jeladásra várnak, — ha megkapják a jelt, megszállják a várkastély vörös kapuját.

UJLAKI: Ismered a jelt?

GARA: Ismerem.

ROZGONYI M. *szilaj kárörömmel:* Megvagy, fattyú! A markomban foglak!

GARA: De azért csak csínyján, urak, csak csinyján! Kimentjük ifju urunkat Hunyadi zsarnoki barátságából, de bántani nem engedem Hunyadit! Bántani nem!

TIZENNYOLCADIK JELENET.

Előbbiek, Prokóp.

PROKÓP *főbejáraton jön:* Baleset történt . . . Ő felsége lóról esett . . . . Virággal dobálták Hunyadit és attól megbokrosodott a király lova . . .

GARA : Megsebesült?

PROKÓP : Nem, — a maga lábán jön . . . Inkább bosszúsnak látszik . . .

UJLAKI : És Hunyadi?

PROKÓP : Tovább vív. A felség nem engedte meg, hogy megrontsák a fehérnép örömét . . . *Visszavonul a folyosóra.*

ROZGONYI M. : Most, — most ütött a mi óránk!

ORSZÁGH : Beszélnünk kell a királlyal!

GARA : Elsőnek én szólok hozzá!

UJLAKI *Garához :* Engedd meg, hogy elédbe csengessek, mint ministráns a pap elé . . .

TIZENKILENCEDIK JELENET.

Előbbiek. Király, Herold, Apród.

KIRÁLY *a lépcsőn jön, a többiek követik :* Mily együgyüség, — virággal dobálni a lovakat! *Heroldhoz.* Kérlek, ne kullogjatok utánam, mint a sirató asszonyok! *Herold, Prokóp, Apród el.*

UJLAKI *felindulást tettet :* Felséges uram, alázattal kérlek, vonulj a termeidbe és zárkózzál be egy időre . . .

KIRÁLY : Mi az? — Mit jelent az? —

UJLAKI : Ne kivánj magyarázatot, — bízzál meg hűségünkben . . .

KIRÁLY : Gyermeknek tartasz, vajda?

UJLAKI : Tudd meg, nagyuram : különös és ijesztő titok nyitjára jöttünk : Budavárában idegen katonák lappanganak.

KIRÁLY : Az én váramban? — Kinek katonái? — Ki az a vakmerő? —

UJLAKI : Magunk sem tudjuk még, uram, de könynyű lesz megtudnunk. A nádorispán hű bölcsesége őr-

ködött a te szent felséged fölött. Ő ismeri a jeladást, amelyre a martalócok várnak. Ha megadjuk a jelt, előbujnak oduikból és fegyveresen megszállják a várkastély vörös kapuját.

ROZGONYI M.: Majd őrséget rakunk a kapuba és kelepcét állítunk nekik. Ha elfogtuk őket, a kínpadon majd csak kivallják kenyéradó gazdájuk nevét.

KIRÁLY: Óh, hát újból kezdődik az ősi gyalázat: a magyar urak sarkantyús csizmával tapossák Szent István palástját! De hitemre mondom: vagy vérbefojtom ezt az árulást, vagy nem leszek többé király!

ROZGONYI M.: Most jut eszembe: alig van egy pár szál királyi darabont a várban. Ha idecsődítjük az ellenséget, megeshetik, hogy nem birunk vele.

UJLAKI: Nekem az alsó Hévizeknél van egy pár száz székelyem, — ha megengedi te felséged, megszállják a vörös kaput.

KIRÁLY: Hunyadinak tizezer katonája van a Rákoson, — Ujlakinak serege van Budán, — csak a magyar király fegyvertelen.

UJLAKI *Rozgonyihoz:* Csináljátok gyorsan!

ROZGONYI M.: A külső kaput nyitva hagyjuk, a belsőt elzárjuk. Ha betörtek a haramiák, rájuk csapjuk a fogót.

ORSZÁGH: Az ablakokat íjasok szállják meg, — aki ellentáll, azt nyilakkal spékelik, mint Szent Sebestyént.

KIRÁLY *Országhhoz:* Ha kivallották a haramiavezér nevét, elfogod a király nevében!

ORSZÁGH: De ha a király kedves embere?

KIRÁLY: Ha testvérem volna is: láncra verve akarom látni.

ORSZÁGH : Felségednek nincs testvére, — hacsak nem — *Hirtelen elhallgat, a királyra néz.*

KIRÁLY : Nekem, — *Hirtelen elhallgat, megértve, hogy Hunyadiról van szó.*

ORSZÁGH : Felséged parancsa szerint lesz! *Meghajlik. Rozgonyihoz.* Gyere, kérlek! *Ketten Rozgonyival a főbejáraton el.*

HUSZADIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki.

KIRÁLY : Ha megtette, aki tette, miért tette?

GARA : Akárki tette is, hogy életedre törne, nem hiszem, — nem magyar szokás.

KIRÁLY : Akkor mért rakja körül acélpengékkel a házamat?

UJLAKI : Hogy odaterelje te felségedet, ahová ő akarja. A háború felé. A nemesség most két pártra szakadt és szörnyű izgalommal várja, hogy háborút, vagy békét akar-e a király?

KIRÁLY : Ki mit nyerhet a háborún?

UJLAKI : A király semmit, az ország semmit, de a hadvezér mindent. A győztes vezér dicsőséget, kincseket, talán királyi koronát is . . .

KIRÁLY : Koronát? A magyar király koronáját száz árva darabont őrzi. Akinek kétszáz katonája van, az elveheti tőle, — nem kell Törökországba mennie.

UJLAKI : Nem ismeri, rosszúl ismeri te felséged az igaz nagyravágyást. Az nem szennyezi be nevét gyilkolással, az nem kap tolvajkézzel a koronád után. Ő a Jézus Krisztus lovagja, Boldogasszony hadnagya . . . Ha majd dicsőségesen tér meg Pogányországból, aranypréda alatt nyikorgó szekérsorral s a rabok tizezreivel :

akkor megzúgnak az ünnepi harangok, akkor felujjong a keresztény világ és az arany korona magától odaszáll büszke és tiszta homlokára.

HUSZONEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Bögöly.

BÖGÖLY *a főbejáraton jön, tamburával a kezében:* Ime, hol vagyok, — elvesztettem kis gazdámat, azt gyüttem keresni, — de minekelőtte föltalálnám, elfújok egy szép nótát. *Énekel.*

A szeretőm olyan forma,
Mintha bivalybornyú volna,
Ha kihajtom a mezőre,
Hazahallik a bőgése . . .

KIRÁLY *a fájó szívét fogja, arca kissé eltorzul.*

GARA: Valami baja van felségednek?

KIRÁLY: Semmi.

UJLAKI: Ugy-e, Bögöly, magad is voltál katona?

BÖGÖLY *énekel:*

A sarkantyúm taraja
Laskával volt kirakva,
A szeretőm meglátta,
Kanállal gyütt utána . . .

UJLAKI: Nándorfehérvárnál harcoltál a török ellen?

BÖGÖLY: A nagyszakállú, véres állú, ungur-bungur török ellen . . .

UJLAKI: Ki volt vezéred?

BÖGÖLY *énekel:*

Elől megy a vörös kakas,
Hátul tizenhárom tyúk . . . *kukorékol.*

KIRÁLY *keményen:* Arra felelj, amit kérdeznek, — különben megcsapatlak . . . Ki volt vezéred?

BÖGÖLY *komolyan:* Az Öreg Magyar.

GARA *királyhoz:* Öreg Magyarnak nevezte a nép Hunyadi Jánost.

KIRÁLY: Láttad a csatán?

BÖGÖLY: A csata előtt, amikor a seregekhez beszélt.

KIRÁLY: Emlékszel, mit beszélt?

BÖGÖLY: Régen volt, — elfelejtettem.

UJLAKI: Hazudsz, bolond! A minap is elmondtad az inasoknak.

KIRÁLY *lábával dobbant:* Hol az ostoros gazda?

BÖGÖLY: Hát azt mondta, azt mondta: „Édes magyar véreim!"

KIRÁLY *halkan:* Édes magyar véreim!

UJLAKI: A paraszt neki édes magyar vére volt!

BÖGÖLY: Aztán meg azt mondta: „Most nincs köztünk se úr, se szolga, mert mind egy anya fiai vagyunk, — édesanyánk Magyarország . . ."

KIRÁLY *halkan:* Édesanyánk Magyarország!

UJLAKI: Csuda, hogy elbízza magát a söpredék?

BÖGÖLY *mindjobban belemelegszik:* „Mit tennétek, ha valami cudar jött-ment ostort emelne édesanyátokra? Ugy-e: leütnétek! Hát ott az ostor a török császár kezében, — édesanyátokat vérzi vele, — hát üssétek, fiaim, üssétek!" *Fanatikusan.* És akkor felzúdultunk mind és neki a pogánynak — és neki — és ütöttük a cudart, — ütöttük — és ha száz életem lett volna: mind odaadtam volna édesanyánkért, — és az Öreg Magyarért!

KIRÁLY *szivét fájlalja.*

UJLAKI *Bögölyhöz:* Hordd el magad!

BÖGÖLY *észébe kap, elfintorítja arcát, énekelve az ebédlő ajtója felé táncol:*

A szeretőm olyan forma,
Mintha bivalybornyú volna, —

Megáll, elhallgat, komoran, fenyegetően néz vissza az urakra, majd énekelve tovább lejt.

Ha kihajtom a mezőre,
Hazahallik a bőgése . . .

Az ebédlőbe el.

HUSZONKETTEDIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, László.

LÁSZLÓ *a főbejáraton jön:* Hogy vagy, felséges uram? Nem sérültél meg? —

KIRÁLY: László! László! *Hozzásiet, átöleli, mintha nála keresne menedéket.*

LÁSZLÓ: Történt valami, uram?

KIRÁLY *aranykulcsot vesz ki kebléből, pillantással az urakra:* Eredj a szobámba, — az ágyam mellett, a falban, vasszekrény van . . . Nyisd ki, László, hozd ki, amit benne találsz . . .

LÁSZLÓ: Felséges uram.

KIRÁLY: Szót sem, eredj, ha hívem vagy!

LÁSZLÓ *meghajlik, a kis ajtón el.*

KIRÁLY: Kezébe adtam a koronámat. Ilyen nehéz órában a király arra bízza a koronát, aki legközelebb áll szivéhez. — Ez válaszom a rágalomra, hisz úgyis tudom: a játék Hunyadi ellen megyen.

HUSZONHARMADIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, Rozgonyi Miklós, majd Mária, Kata és a nők.

ROZGONYI M. *a főbejáraton jön:* A hurok kész a vöröskapunál!

KIRÁLY: Meglássuk, kinek nyakán szorul össze! *Garához.* Add meg a jelt, nádorispán!

MÁRIA *Katával és a nőkkel az erkélyről jön:* Vége a tornának!

GARA: Leányom, eredj haza, — mind menjetek, — ti most nem maradhattok itt . . .

MÁRIA: Haza? — Hol van László, apámuram?

GARA: Majd meglátod, — estére . . . Estére vendégeink lesznek . . . Ő felsége megszerencsélteti házunkat, — vőlegényed is ott lesz . . . Siess haza, ügyelj, hogy szégyent ne valljak nemes vendégeim előtt, — hiszen te vagy az én kis gazdasszonyom . . .

MÁRIA: Sietek. *Halkan.* Tánc is lesz?

GARA: Lesz, — hogyne lenne! — Hadd vigadjon az ifjúság . . . A Pálos-atyák idekölcsönzik a templomi muzsikusaikat, — azok tánchoz is tudnak trombitálni . . . Odaát várják a jeladást . . .

MÁRIA: Miféle jeladást?

GARA: Csak ints nekik a szakállszárítóról... Csak lengesd meg a keszkenődet . . .

MÁRIA *kecses vidámsággal az erkélyajtóhoz ugrik:* Soha szivesebben nem lengettem keszkenőmet! *A nőkhöz.* Jertek velem, — magunk virágozzuk fel a termeket . . . *A nők mind mélyen meghajolnak a király előtt, a főbejáraton elmennek. Mikor már a lépcsőn vannak, hangosan összenevetnek.*

HUSZONNEGYEDIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, Rozgonyi Miklós.

GARA *Ujlakihoz:* Nem kellett volna belekevernem a gyermeket!

UJLAKI: Királyodért s hazádért tetted!

KIRÁLY: Mire várunk most?

UJLAKI: Megmondja a nádorispán. Ő mindenről gondoskodott. Csodálatos férfiu a nádorispán!

GARA: A jelt átveszi a barátok toronyőre és háromszor megkongatja a lármaharangot . . . S akkor előrohannak Hunyadi martalócai . . .

KIRÁLY *szünet után:* Nem hallok semmit.

ROZGONYI M.: Talán aludt az őr?

KIRÁLY: Vagy ti álmodtátok az egész kalandot.

Három gyors kongatás hallatszik, aztán megint és harmadszor is három.

UJLAKI *igen izgatottan:* Hallod? Hallod?

KIRÁLY: A halálharang! Valakinek a halálharangja!

ROZGONYI M.: Az árulóé!

KIRÁLY: Vagy a rágalmazóé! Mert ez vérbe megy, atyámfiai! Ha Hunyadi László fejébe játsztok: a tét a ti fejetek. Itt nem használ már szóbeszéd, csűréscsavarás! Ha tévedtél, ha káprázott a szemed: királyi szavamra mondom: Hunyadi kezére adlak.

UJLAKI *pillanatnyi sötét hallgatás után:* Gyertek, urak, a vöröskapuban a helyünk! *Garával és Rozgonyi M.-sal a főbejáraton el.*

HUSZONÖTÖDIK JELENET.

Király, László.

LÁSZLÓ *kilép a király szobájából, két kezében fekete bársonydobozt tart, óvatosan az asztalra teszi:* Ezt leltem a vasszekrényben.

KIRÁLY *kinyitja a dobozt, — a szent korona lesz látható.*

LÁSZLÓ: A korona! A szent korona! Soha sem láttam még! *Mereven nézi.*

KIRÁLY *mereven nézi László arcát:* Azt mondják: veszedelmes, ha ki erősen nézi . . . Vigyázz! Azt is mondják: ha két ember együtt nézi, akkor egyik meghal . . . Nem félsz?

LÁSZLÓ *mindig a koronát nézi:* Babona!

KIRÁLY: Néha megmozdul magától . . . Sokáig csendben fekszik, de néha megmozdul magától, vándorútra kél, mint az arany méhkirálynő, — új gazdát keres magának . . . Mindig azt a fejet, amely legbüszkébb, amely a legmagasabban áll az országban . . . Olyankor megzudul az ország, városok égnek, téboly szállja meg a sziveket, — testvérek egymás vérét ontják . . . *Szünet.* Tedd a fejedre, László!

LÁSZLÓ *ijedten hátrál:* Nem teszem! Dehogy teszem!

KIRÁLY: Csak egyszer, — a tréfa kedvéért!

LÁSZLÓ: Nem akarom! A korona nem játék és én nem vagyok gyermek. *Ettől a perctől fogva valami titokzatos, ellenséges izgalom vesz erőt a két ifjún.*

KIRÁLY: Hát érintsd meg, — nyúlj hozzá egy ujjal!

LÁSZLÓ: Mi lelt, király? Mit akarsz velem? Te mondtad: testvérek egymás vérét ontják!

KIRÁLY : Nem tudom, mi lelt . . . Szédülök, mintha szakadás partján járnék . . . Mondd őszintén, de őszintén, hiszen barátom vagy : sohasem gondoltál még arra, hogy fejedre tedd ?

LÁSZLÓ *a koronát nézi :* Ha gondoltam volna rá, meg is tettem volna. Ha erős volnál, ha hatalmas zsarnok volnál, megtettem volna. De te barátom vagy, testvérem, te a kezembe adtad koronádat, — hát hogyan gondolod, hogy ellopnám tőled !

KIRÁLY : Értem ! Megvédelmez a gyöngeségem.

LÁSZLÓ : A jóságod védelmez !

A távolból kiáltás és dulakodás zaja hallható.

LÁSZLÓ Mi az ? Hallod ? Harci lárma !

KIRÁLY : Óh, dehogy ! Pusztai paripákat hoznak a várba, azok rakoncátlankodnak . . . Majd később megnézzük őket . . . *Elzárja a fekete dobozt, a korona láthatatlan lesz.* Most egyszerre elváltozott arcod . . . . Nem süti már a korona és arcod elfakult, megvénült . . . De furcsa ember vagy te, Hunyadi ! Miféle ember vagy ?

LÁSZLÓ *vállat von :* Keresztény lovag vagyok, — se több, se kevesebb.

KIRÁLY : Boldogasszony hadnagya, Jézus Krisztus lovagja . . . Mi az, hogy lovag ? Egy fényes acélbáb, erőből és becsületből összekalapálva . . . De mi van az acélhéj alatt ? Ember? Emberi sziv?

LÁSZLÓ *mind hidegebben :* Valóban nem értelek, felséges uram.

KIRÁLY : Barátom vagy ? Tudsz te szeretni ? Tudnál értem áldozatot hozni ?

LÁSZLÓ : Életem a tied, tudhatnád.

KIRÁLY : Az élet az aprópénz, amivel a lovag fizet. Életét odaadja hölgye egy mosolyáért, ellenfele

egy görbe pillantásáért . . . Lásd, én sokkal többet, én rettenetes sokat áldoztam azért, hogy barátod lehessek! Én gyilkossá lettem a te kedvedért . . . Megöltem Cillei Ulrikot, a nagybátyámat . . . . Én! Te leszúrtad őt, becsületes tülekedésben, — férfi a férfi ellen! — De én lázas éjszakáimon ujból megforgattam a rokon szivében a tőrt — és rémület és boldogság fogott el, hogy ezt meg tudtam tenni, — érted! Adósom vagy! Fizess azzal, ami neked legdrágább: a nagyravágyásoddal!

LÁSZLÓ: Hogyan fizessek, uram?

KIRÁLY: Hagyd a törököt, hagyd a háborút . . . Maradj velem.

LÁSZLÓ: De mit beszélsz, uram? Hogy én?! — Eldobjam apám örökét? Ne legyek többet Hunyadi? Hát akkor minek éljek?

KIRÁLY: Dobj el mindent, hogy királyod barátja lehess.

LÁSZLÓ: A király barátja! A király kedvence! Az udvar himpávája, aki versenyt pöffeszkedik a tányérnyalókkal . . . Egy bársonyruhás mihaszna, aki rózsavízben füröszti a körmeit és a grádicson csókot vet a vászoncselédeknek . . . A király kedves kutyája, aki aranyláncot csörget a nyakán . . . Ő felsége saját kezével eteti a kényes dögöt és jaj annak, aki szügyön meri rúgni!

KIRÁLY: Óh, hát oly megvetésre méltó a király barátsága?

LÁSZLÓ: Ah, uram, — ha már erről beszélünk, hát megmondom: nekem elég volt . . . Nem bírom már ezt a fülledt, émelyítő levegőt . . . Én nem tudok citerázni, susogni és barátságról beszélni . . . Elég volt,

nem bírom tovább! Holnap lóra ülök és hazamegyek a végekre!

KIRÁLY: És engem így hágysz? Egyedül?

LÁSZLÓ: Egyedül! Tizezer özvegy, huszezer árva ül a kapud előtt és te egyedül vagy! Százezer kard és százezer kasza rozsdásodik országodban és te unod magad! A dicsőség arany termése érik neked, óriások harca, ciklopsok munkája vár reád — és te — barátságról beszélsz!

KIRÁLY: Korbáccsal, tüskés korbáccsal vágod a szivemet — vérzem és pirulok — szenvedek és szégyellem magam . . .

HUSZONHATODIK JELENET.

Előbbiek, Ujlaki, Országh és Rozgonyi Miklós.

Ujlaki és a többiek gyors léptekkel bejönnek a főbejáraton. Valamennyien kardot viselnek oldalukon.

ORSZÁGH: Hunyadi László, — fogoly vagy! *Mind kardot húznak.*

LÁSZLÓ *aki fegyvertelen, baloldalához kap:* Óh. oh! Királyi várlak ez, vagy rablótanya?

KIRÁLY: Vád van ellened, súlyos vád, — igazságot fogok tenni . . .

LÁSZLÓ: Ez a királyi vendégség vége? Ezért lettél barátommá, testvéremmé?

KIRÁLY: Királyod vagyok és bírád. Ha bűnös vagy: Istennél a kegyelem. Ha ártatlan vagy: kezedbe adom vádlóidat.

LÁSZLÓ: Bűnös vagyok. Bűnöm, hogy hittem V. László esküjének. Bűnöm, hogy magyar királynak néztem egy sokarcú komédiást.

ROZGONYI M.: Hallgass, királysértő!

LÁSZLÓ: Királysértő? Hol a király? Ki itt a ki-

rály? Ez? — Rókák királya lehet, de Hunyadinak nem királya . . .

HUSZONHETEDIK JELENET.

Előbbiek, Mátyás.

MÁTYÁS *sápadt arccal, a félelemtől üzetve jött a főbejáraton. Az utolsó szavakat hallva, kiveszi keszkenőjét és kérdőleg néz Lászlóra.*

LÁSZLÓ: A keszkenődet, Mátyás!

MÁTYÁS *az erkély felé szalad.*

ROZGONYI M. és ORSZÁGH *dühös káröröommel nevetnek.*

UJLAKI: Ez már nem sül el, főkapitány uram! Ezzel a puskaporral már lőttek egyszer, főkapitány uram!

ROZGONYI M.: Hozzák a latrokat!

HUSZONNYOLCADIK JELENET.

Előbbiek, Rozgonyi Sebestyén, Vitéz, Bodó, Hunyadi tisztjei, Prokóp, alabárdosok, Jeremiás.

Prokóp vezelése alatt fegyverek közt hozzák a Hunyadi-pártiakat. Vitéz kivételével mind meg vannak kötözve. Mind fegyvertelenek. Bodónak véres a homloka. Vitéz mellvértet visel a papi ruhája fölött.

LÁSZLÓ: Vitéz! Rozgonyi! Az Istenért, — mi történt?

PROKÓP: Fegyveres kézzel törtek a királyi palotába.

VITÉZ *Lászlóhoz:* Téged akartunk kivágni.

ROZGONYI S.: Bocsáss meg, — úgy látom, ügyetlenek voltunk!

LÁSZLÓ *szomorúan bólint:* A jóbarátaim! A jóbarátaim!

KIRÁLY *Lászlóhoz:* Beszélj! Mentsd magad! Mondd, hogy zsarnok voltam, hogy nem tűrhetted sértő gőgömet!

LÁSZLÓ *hidegen és némán tekint a levegőbe.*

KIRÁLY *szivét fájlalva:* Vajda, kérlek vezess a szobámba!

UJLAKI *fölveszi a fekete dobozt az asztalról, a királlyal a kis ajtó felé, a küszöbön visszafordul:* Hiányzik még Szilágyi uram! Aki elfogja, annak harminc jobbágytelket adok! *Király után el.*

ORSZÁGH: A robokat tömlöcbe, — Hunyadit és a szent embert külön-külön . . . Az ebédlőpalotán át a kis lépcsőn . . . *Valamennyien Prokóp kivételével balra el.*

PROKÓP: Harminc jobbágytelek!

HUSZONKILENCEDIK JELENET.

Prokóp, Gara, Herold, később Szilágyi.

GARA *nyugtalanul jön a főbejáraton, utána Herold:* Hol vannak? Elvitték őket?

PROKÓP *balra mutat:* Ha arra megy nagyságod, még látja őket!

GARA: Nem, nem, — nem akarom látni . . . Nem akarom . . . *A kis ajtón el.*

HEROLD: Szilágyi uram jön. Immár a lépcsőn van. Elfogassam?

PROKÓP: A világért sem! Csak jőjjön ide! Te szaladj és zárasd el a kaput . . . Minden kaput . . .

HEROLD *főbejáraton el.*

SZILÁGYI *lassú léptekkel feljön a lépcsőn. A kardját botként használja. Komoran és gyanakodva tekint körül:* Kamarás, — nem láttad László öcsémet?

PROKÓP: Láttam, mindjárt ő nagyságához vezetem kegyelmedet . . . *Kardja markolatára teszi kezét.* Szilágyi uram, nagyságod foglyom.

SZILÁGYI: No te szerelmetes Jézusom, hát érdemes börtönbe vetni az ilyen agg embert, aki féllábával már a sírjában van?

PROKÓP: Parancs!

SZILÁGYI: Ha elveszed a kardomat, szerezz valami botot, — nekem a kard már nem fegyverem, csak mankóm.

PROKÓP: A kardját tartsa meg kegyelmed. A Rozgonyiét és Bodóét elvettem, azok fiatalok, de kegyelmed öreg ember, tartsa meg. Erre! *Balra mutat.*

Szilágyi öreges léptekkel, kardjára támaszkodva, bemegy az ebédlőbe, Prokóp nyomon követi, az ajtó nyitva marad. A szinpad egy másodpercig üres. A következő pillanatban Prokóp halálhörgése és zuhanása hallatszik.

SZILÁGYI *szikrázó szemmel, ruganyos léptekkel visszajön, — kardját a hüvelyébe csapja:* Taknyos! *A főbejárat felé siet, onnan valami neszt hall, — a lépcsőn alabárdok bukkannak fel, — ekkor néhány szökéssel az erkélyajtónál terem, s kiugrik.*

Függöny.

NEGYEDIK FELVONÁS.

A harmadik felvonás terme. Délután. A király palástja még a széken lóg. Az asztalon tenta s tollak.

ELSŐ JELENET.

Bögöly, Ujlaki, Gara, Rozgonyi M.

GARA *gondterhes ábrázattal ül a karosszékben.* BÖGÖLY *figyelmesen nézi a botjára kifaragott szamárfejet.* UJLAKI *az ebédlőterem ajtaján kilép.* ROZGONYI M. *gyors léptekkel jön fel a lépcsőn.*

BÖGÖLY: Pongráciusz, Szerváciusz és ahol ni jön a harmadik fagyosszent: Bonifáciusz . . . Ha jól összefogtok, szerencsésen elfagyasztjátok a tavaszt.

ROZGONYI M. *a terem közepén összetalálkozik Ujlakival:* Együtt a biróság?

UJLAKI: Benn ülnek a palotateremben, várják a parancsot. *Nevet.* Jó birák, — bennük megbizhatunk. Ha úgy akarná a király, saját édesanyjukat is pellengérhez kötnék.

ROZGONYI M.: Országh uram fogja megírni az itéletet?

UJLAKI: Ő vállalta. Neki jó tolla van az ilyenekhez. Nem is tudom, hol késik még?

GARA: Minek az: biróság, itélet? Elég, ha Hu-

nyadi elveszti a király kegyét. Hiszen hevesvérű, meggondolatlan ember, — de nem rosszakaratu . . .

BÖGÖLY: Nagyságod fordítva ül a nyeregben. Gyallára akar menni és majd csudálkozni fog, ha végül Perbetére jut.

UJLAKI: Hord el magad, bolond!

BÖGÖLY *leül:* Nem lehet, én itt magyar királyi hivatalomban vagyok. Hiszen ha nem volnék! Tiz tisztességesebb és száz mulatságosabb helyet tudok ennél.

ROZGONYI M.: Igaz! Aza — hogy is hívják? — aza Prokóp meghalt.

UJLAKI: Kicsoda Prokóp?

GARA: Az a palotatiszt, akit torkonszúrt Szilágyi.

UJLAKI *vállat von:* Ilyen parádés agár akarja lefogni a havasi medvét!

BÖGÖLY: Egy rúgás a koporsóban: urak szolgájának méltó búcsúztatója.

ROZGONYI M.: Most sem tudni még, hogyan ugrott meg az öreg. A darabontok hadnagya esküt tesz, hogy minden kapu zárva volt. Csak az erkélyről szökhetett le.

UJLAKI: Két emelet magasságból? Gyermekmese! Valaki kibocsájtotta a portán, — hisz nekik mindenütt vannak cimboráik.

GARA: Annyi bizonyos, hogy most már odaát van Pesten a katonái közt. Tizezer embere van. nekünk alig pár száz.

ROZGONYI M.: Nem tudnak általjönni a Dunán. Ami dereglye, komp, tutaj volt Pesten, azt mind összeszedettem és áthozattam Budára.

UJLAKI: Okosan.

BÖGÖLY: Hunyadi Budán tömlöcöt ül és Szilágyinak tizezer kardja van Pesten? Hátha tüzes kénkő

folyna a Dunán, vajjon nem jönne által? *Kinyitja az erkélyajtót.* Oda nézzen kegyelmetek!

GARA: Emberfelhők lepik el a pesti partot. Ameddig ellát a szem, csupa fegyver csillog.

BÖGÖLY: Mihelyt valaki megmoccan Budán, odaát üvölteni kezdenek Hunyadi farkasai. A kegyelmed tüdejére éhesek, a kegyelmed májára és a nagyságod veséjére. Most hallgassátok meg, urak, ezt a farkaséneket! *Kimegy az erkélyre. A távolból nagy embertömeg ingerült kiáltozása hallatszik.*

GARA *leverten:* A bolond igazat beszél. Egy óra mulva itt lesz Szilágyi. Törik-szakad itt lesz!

ROZGONYI M.: Egy óra mulva sokat lehet végezni.

UJLAKI: Potomság! Zsoldért üvöltenek a farkasok. Ha nem lesz többé, aki zsoldot fizessen nekik, meglássuk: a vonyító bestiák kutyákká szelidülnek és a mi konyhánk előtt csóválják farkukat. *Beteszi az erkélyajtót, a zaj elhallgat.*

MÁSODIK JELENET.

Gara, Ujlaki, Rozgonyi Miklós, Országh.

ROZGONYI M.: Országh uram jön!

UJLAKI: No végre!

ORSZÁGH *két irást hoz a kezében:* Dicsértessék! *Ujlakihoz.* Olvasd, kérlek. Kiváncsi vagyok, hogyan tetszik. *Egyik levelet átadja.*

UJLAKI *átfutja:* „. . . Hütlenség, árulás, felségsértés, — összeesküvés a király élete ellen . . .“ *Szól.* Nagyon jó! S a büntetés?

ORSZÁGH: Halál, — természetesen . . .

GARA: Halál? *Szünet után.* Nem lehetne vér nélkül? —

UJLAKI *indulatosan:* De bizony nádorispán uram, ha már felköltötte kegyelmed a kolompot, hát most már zörgesse is! Mit gondol nagyságod? Tőrbe csaltuk, békóba vertük, megcsúfoltuk — és most eresszük megint szabadon? Ha az a rettenetes keserűség, ami összegyűlemlett a Hunyadi tömlöcében, reánkszabadul, vajjon melyikünk úszna meg ép bőrrel?

GARA: Ha esküt vennénk tőle —

UJLAKI: Esküt? Miért tartaná meg? Ki tartott meg ilyen esküt? Hát még sem érted, nádorispán, miről van szó? Szent Mihály lova a küszöbön vár. Valakit el fog vinni. Az a kérdés: minket-e vagy Hunyadi Lászlót?

GARA: Ha az ország java kívánja, én nem ellenkezem . . . Én nem ellenkezem . . . Bár a szivem fáj, mert fiamként szeretem.

UJLAKI: Ütesse le kegyelmed a fejét, aztán szeresse fiaként, nem bánom . . . *Országhhoz.* Jó munkát végeztél!

ORSZÁGH: Lászlóé könnyű volt, de a kis fiúra már nehezebb volt rásütni az árulást . . . De okkal-móddal az is sikerült. *Átadja a másik irást.* Kiváncsi vagyok, mit szólsz hozzá.

UJLAKI *Belepillant:* A büntetés? —

ORSZÁGH: Halál, — természetesen . . .

GARA: A kisebbik is? — De hiszen ez még gyermek!

ORSZÁGH *szerzői hiúságában sértetten:* Kérlek, uram, nekem mindegy, nekem egészen mindegy . . . Engem sohasem bántottak a Hunyadiak, én tőlem akár száz esztendeig is élhetnek . . . Én nektek akartam szivességet tenni, barátságból, — de nekem egészen mindegy . . .

UJLAKI : Farkasban a csecsszopót nem szabad kímélni !

ROZGONYI M. : Ha most abbahagyjuk a gyomlálást, öt esztendő mulva megint gaz veri fel ezt a szerencsétlen országot !

UJLAKI : Gyerünk, irassuk alá a királlyal. Kemény dió lesz, de úgy serénykedjetek, urak, hogy a játékban a mi négy fejünk áll a Hunyadiéval szemben. *A kis ajtón kopogtat.*

HARMADIK JELENET.

Előbbiek, Herold, Apród.

HEROLD *a főbejáraton jön :* Hozzák az úrfiakat. A bíróság elé mennek.

APRÓD *ugyanekkor kilépett a kis ajtón és suttogva beszélt Ujlakival.*

GARA *kinéz a főbejáraton, meglátja a lépcsőn feljövőket és idegesen siet a kis ajtó felé :* Menjünk ! Menjünk ! Nem akarok vele találkozni !

UJLAKI *az urakhoz :* Ő felsége vár minket.

UJLAKI *aki Rozgonyi M.-sal utolsónak maradt :* Mindent eligazítottál ?

ROZGONYI M. : Már csak a király aláírása kell, — a hóhér a tornaudvaron vár . . .

Herold kivételével mind bementek a kis ajtón.

NEGYEDIK JELENET.

Herold, Jeremiás, Alabárdosok, László és Mátyás, később Bögöly.

A két Hunyadi testvért, Jeremiás vezetése mellett, fegyvercsek közt hozzák.

HEROLD *miután a menet a terembe érkezett :*

Itt várjanak ő nagyságai, míg beszólítják a bírák. *Az ebédlőbe megy.*

BÖGÖLY *benyit az erkélyről, megrendülten:* Hunyadi János fiai kopják közt? Én csak egy szegény bolond vagyok, de ezentúl nekem is szabad lesz köpnöm a magyar földre!

JEREMIÁS *aki maga is igen levert:* Eredj innét, Bögöly!

BÖGÖLY: Megyek— és tudom mi a dolgom! *Lászlóhoz megy és megcsókolja karján a ruhát.* Uram, én csak egyszer voltam ember: mikor édesapád katonája voltam . . . Most nagyurak majma-kutyája vagyok . . . Én nem tanultam semmit, én nem tudok semmit, — csak inni tudok, mint senki a városban! Hát megmutatom, hogy ivással is lehet szolgálni a szent lelket! Hát megmutatom! *A főbejáraton elrohan.*

JEREMIÁS *utána néz, egyik alabárdoshoz.* Ez rosszban töri a fejét, ismerem, de nekem semmi közöm hozzá.

LÁSZLÓ *figyelmesen nézi Jeremiást:* Mintha ismernélek, földi!

JEREMIÁS *búsan:* Egyszer én is a Jézus Krisztus katonája valék, — akkor Hunyadi János úr volt kapitányom.

LÁSZLÓ: Nándorfehérvárnál, ugy-e?

JEREMIÁS *bólint:* Ott bezzeg nagyobb becsülettel hordozám katona nevemet.

LÁSZLÓ: Katona vagy most is: parancsnak engedelmeskedel. De ha jót akarsz régi kapitányod fiával: egy szempillantásig hagyj magamra a kis öcsémmel, — *Halkan, hogy Mátyás meg ne hallja.* Búcsúzni akarok tőle . . .

JEREMIÁS: Megteszem, — hogyne tenném, — ha

el is veszejtem a lelkemet . . . . *Alabárdosokhoz erélyesen.* Kifelé, legények! *Kimennek a folyosóra, ott állva maradnak az ablakban.*

MÁTYÁS: László, mi lesz velünk?

LÁSZLÓ: Én apánk után megyek.

MÁTYÁS: Nem, nem, — azt nem merik!

LÁSZLÓ: Első dühükben oly gáládul bántak velem, hogy most már nem mernek életben hagyni. No, no, Matykó, — csigavér! A Hunyadiak egy lófarkos félholdért mindig szivesen odaadták egy tucat ember életét . . . Aki oly pazarul bánik a mások vérével, annak nem illik sópánkodnia, mikor az ő órája üt.

MÁTYÁS: A király nem fogja megengedni. Ő jó ember.

LÁSZLÓ: Jó csak erős ember lehet.

MÁTYÁS *elszántan:* Akkor együtt halunk meg!

LÁSZLÓ: Te élni fogsz. Ha nincs is lelkük, eszük talán van. Te lészsz kezükben a pajzs, amely megvédi őket édesanyánk haragja ellen. Ha téged is megölnek, — ezt jól tudják, — akkor Szilágyi Erzsébet vérbefullasztja a királyságot.

MÁTYÁS *sirva öleli meg Lászlót:* Jaj, édesanyánk, — szegény édesanyánk!

LÁSZLÓ: Nem szabad sírnod, Matykó. Eddig gyermek voltál, de mától fogva nem vagy már az. Figyelj rám és vésd szivedbe minden szavamat. Mától fogva te Magyarország trónkövetelője vagy.

MÁTYÁS *megrettenve:* Én? —

LÁSZLÓ: A népek Istene a Hunyadi-háznak szánta a koronát. Én nem tettem a fejemre, — azért kell meghalnom. De az én elhamvadó életem lángra fogja gyújtani az országot. Holnap már százezer párthived lesz, — a szeretet lángviharja lobog körülötted

— és nincs földi hatalom, amely elfojtsa ezt az égést. Készülj a jövőre, Mátyás! Ne legyen más álmod, más vágyad: csak a korona! A korona neked az élet, édesanyánknak a nyugalom, Hunyadi János dicsőségének teteje, — a korona az én bosszúm és elégtételem. Megértettél, Mátyás?

ÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek, Herold.

HEROLD *az ebédlőből jön:* Hunyadi László uram, kövess a bíráid elé!

JEREMIÁS *és az alabárdosok sietve jönnek előre.*

LÁSZLÓ: Mehetünk! *Megcsókolja Mátyást, halkan szól.* Mondd édesanyánknak: László fia hálás szeretettel gondolt reá. *Fölemelt fejjel az ebédlőbe megy, a Herold előtte, Jeremiás és az alabárdosok a nyomában.*

HATODIK JELENET.

Mátyás, Ujlaki.

MÁTYÁS *egy pillanatra egyedül marad, leül, gondolkozva tekint maga elé.*

UJLAKI *kilép a kis ajtón:* Hej, valaki! Nincs itt egy inas? —

MÁTYÁS *észreveszi Ujlakit, kis könyvet vesz ki a dolmányából.*

UJLAKI: Te fiú, — hallod? Ki inasa vagy?

MÁTYÁS *csendesen:* Senkié. *A könyvben olvas.*

UJLAKI: Lám, — a kisebbik Szibinyány . . . *A főbejárathoz megy, majd visszajön.* Mit művelsz itt?

MÁTYÁS *mindig csendesen és megfontolt hangon:* Láthatja nagyságod: olvasok..

UJLAKI: Kedved van olvasni? — Tán nem tudod, mi készül odabenn?

MÁTYÁS: Bizony tudom. Pallost köszörülnek. *Olvas.*

UJLAKI: Furcsa gyerek . . . Hát olyan szép az a könyv?

MÁTYÁS: Szeretnék addig élni, míg végigolvastam . . . Cornelius Nepos: De excellentibus viribus. *Fölkel.* Egyszer meg fog születni a krónikás, aki megírja a magyar históriát . . . Abban nagyságodról is szó leszen, Miklós bátyám . . .

UJLAKI: Gondolod? És vajjon mit fog rólam írni a krónikás?

MÁTYÁS: Meg fogja énekelni a győzedelmes harcot, amit Erdély vajdája egy iskolás fiú ellen vívott . . . Míg édesanyja házában volt a fiú, addig nagyságod nem bírt vele. Azonban a nagy hadvezér hadicsellel élt és kicsalta édesanyja szoknyája mögül a veszedelmes ellenséget. „Nemes úrfiak legjobb nevelő-iskolája a magyar király udvara“, — mondtad nekem Temesváron. Íme, én hallgattam reád, eljöttem a magyar király udvarába és most már el is végeztem minden iskolámat. Vitézi tett volt, vajda!

UJLAKI: Ördög és pokol, — miféle Belzebubfajzat ez?! *Mereven ránéz.* Mi a neved?

MÁTYÁS: Mátyás.

UJLAKI: Hunyadi Mátyás, minden Hunyadiak közül te vagy a legveszedelmesebb!

HETEDIK JELENET.

Előbbiek, Herold, majd Gara.

HEROLD *az ebédlőből jön:* Urfi, kérlek, a bíróság hivat.

MÁTYÁS: Megyek: *Ujlakihoz.* Vitézi tett volt.

Miklós bátyám. Az utókor ezért babérral övezi kegyelmed homlokát. *Herolddal az ebédlőbe megy.*

UJLAKI *utána bámul, halkan morogja:* Hunyadi Mátyás! —

GARA *belép a kis ajtón:* Hiába, — a királlyal most nem lehet beszélni. Hideg és néma, mint a márványkép. Az esze távoljár. Ha szólnak hozzá, nem érti meg, — csak néha riad fel és akkor halálos rémülettel tekint reánk.

NYOLCADIK JELENET.

Ujlaki, Gara, Király, Országh, Rozgonyi Miklós, Apród.

KIRÁLY *a kis ajtón belép. Házikoronát visel a fején. Ideges és sápadt. Országh és Rozgonyi Miklós mindegyik egy-egy írással a kezében a sarkában vannak. Az apród megáll az ajtó mellett.*

ROZGONYI M.: Emlékezzék felséged: midőn Cillei királyi hadakat vitt Nándorfehérvár alá. —

ORSZÁGH: Notandum esse: Nándor királyi vár!

ROZGONYI M. *folytatja:* — Akkor Hunyadi halállal büntette Cilleit —

ORSZÁGH: Pedig Cillei a király bátyja volt!

ROZGONYI M. *a makacsul hallgató királyra tekint, idegesen vállat von, majd halkan szól Garához:* Kérlek, eredj ki az erkélyre, — hadd vonyítsanak Hunyadi legényei!

GARA *kilép az erkélyre, az ajtót nyitva hagyja, kívülről haragos zúgás.*

ROZGONYI M.: Hallod, uram, hallod? A Hunyadi martalócai ordítanak Pesten! Ha valaki kilép a várerkélyre, azt hiszik, a magyar király és halált kiáltanak reá.

ORSZÁGH: Felséges uram, most már magam kér-

lek: vess véget ennek a gyászos komédiának és bocsásd szabadon Hunyadit!

KIRALY *egyszerre megélénkül:* Szabadon bocsássam? — Azt mondod, szabadon?

ORSZÁGH: Ahhoz nincs erőd, hogy menykőcsapással lesújts a zendülőkre, tehát bocsásd szabadon Hunyadit.

ROZGONYI M.: Bocsásd szabadon, mielőtt maga rúgja szét börtönét. És mondjál neki néhány engesztelő szót: tévedés volt, túlbuzgó emberek ügyetlensége, — talán megbocsájt neked.

ORSZÁGH: A kegyelem szót semmi esetre se vedd ajkadra, — az sértené a hatalmas ember büszkeségét.

KIRÁLY *kifakad:* Mit akartok? Mit akartok? Mit akartok tőlem?

ROZGONYI M.: Most már semmit. Isten veled, fölséges uram. Én menekülök. Talán még elérhetem a bécsi határt.

ORSZÁGH: Veled futok, Rozgonyi.

KIRÁLY: Elhagyjátok királyotokat!?

ROZGONYI M.: Te nem tudod megvédeni a koronádat, — hogyan bízzunk mi a védelmedben?

Kivül újabb zajongás.

GARA *ingerülten besiet az erkélyről.*

ROZGONYI M.: Csatát vesztettünk, nádorispán. Menekülünk, — te is fuss, félóra mulva már a véres Szilágyi lesz úr Budán!

GARA: Ez szörnyű dolog!

ROZGONYI M.: Holnap már Hunyadié az egész ország. Mi külhonban fogunk lappongani, mi nyomorult bujdosók. Mert a Hunyadiak nem felejtenek és nem bocsájtanak meg.

GARA: Ki uralkodik Magyarországon? A koronás

király, vagy a fegyveres söpredék? Uram, királyom, most már nem a te személyedről, hanem a magyar korona becsületéről van szó.

KIRÁLY: Hát te is kivánod, Gara? Te is?

GARA: Felséges uram, én fiamnak szeretem Hunyadit. A szivem vérzik, de feláldozom fiamat királyomnak, s hazámnak. Mert most dől el Magyarország jövendő sorsa. Vagy tovább is elbizott nagyurak játéklabdája marad, — vagy a béke és a rend hazája lesz, ahol koronás király az úr.

KIRÁLY: A barátom! A testvérem!

ROZGONYI M.: Bizony fájdalmas tiszt a királyé. Élete nem az övé, hanem a népéé. S ha útjában van a saját szive, rá kell tipornia.

ORSZÁGH: Rá kell tipornia.

KIRÁLY *Garához:* S te azt hiszed, ha megteszem, — ha megteszem —

GARA: Te ifjú vagy, uram, bizzál meg az én tapasztalataimban. A nevemet adom zálogul: ha lehull a zendülő feje, rögtön elhalkul a vérszomjas csőcselék, s egy óra mulva már a király szolgálatára jelentkezik. Egy tollvonással békét, boldogságot, rendet adhatsz népednek — és te habozol, királyom? Ha a szived vérébe mártod is tolladat, — szabad haboznod? *Kezébe adja a tollat.*

ROZGONYI M.: Ha Hunyadi ezt látná, ha látná a habozó királyt: mily megvetően mosolyogna! Hunyadi sohasem habozik. Ő tud, ő mer akarni. Ő semmit sem vet meg annyira, mint az ingatag lelket. Hiszen azért sem szeretett téged soha, mert ingatagnak ismert.

KIRÁLY *hirtelen aláirja az itéletet.*

ROZGONYI M.: Uram, uram, — most lettél igazán királlyá!

ORSZÁGH: Most tetted boldoggá Magyarországot!

KIRÁLY: Nem leszek többé ember, — csak király.

ROZGONYI M. *magához inti az apródot, átadja neki az itéletet:* Vidd be a főbírónak . . . Mondd, siessenek. Tegyenek úgy, ahogyan mondtam!

APRÓD *az itélettel az ebédlőbe siet.*

ROZGONYI M. *a király elé teszi a másik itéletet:* Ezt is, uram.

KIRÁLY *értelmetlenül:* Ezt is?! —

ROZGONYI M.: Hunyadi Mátyás ítélete.

KIRÁLY *belepillant, megretten:* Halál? — Mátyás — a kis Matykó? —

ROZGONYI M.: A farkasban a szopósat nem szabad kimélni. Ugyebár, Miklós vajda?

UJLAKI *aki eddig sötét tépelődéseibe volt elmerülve*. Mit akarsz tőlem? Mondd, hogy gyermekvérre szomjazol, — te engem hagyj békén! *Királyhoz.* Vedd eszedbe, uram: Zsidóországban király lehetett Heródes, de Magyarországon nem lehet! *Elfordul.*

ROZGONYI M. *haragosan akar válaszolni.*

ORSZÁGH *lefogja, — fojtott hangon:* Szót se többet! Az ellenmondás dühöngővé tenné.

GARA: Magam is azt hiszem: nem lehet. Már Hunyadiné miatt sem lehet. Négy hónapja, hogy meghalt az ura, — ha most elveszti mind a két fiát, semmije se marad, csak a bosszúja . . . És rettenetes annak az asszonynak hatalma! Mátyást tartsd meg túsznak, felséges uram.

UJLAKI: A széltől is óvjátok, azt mondom. És imádkozzatok, hogy meg ne haljon a fogságban. Mert egyszer számon kérik tőletek minden hajaszálát.

KILENCEDIK JELENET.

Előbbiek, Herold.

HEROLD *az ebédlőből jön:* Erre viszik Hunyadi László urat . . .

KIRÁLY: Viszik? Hová? —

HEROLD: A vesztőhelyre, felséges uram! *Főbejáraton el.*

KIRÁLY: A vesztő —?! Ilyen hamar . . . De hiszen a gyilkosnak is adnak időt . . . Nekem is kell idő . . . Gondolkozni akarok, — tanácskozni . . .

ORSZÁGH *fenyegetően:* Felséges uram, — ne játszál a mi hűségünkkel!

ROZGONYI M. *vadul:* Ha nem bírod el a korona súlyát, össze fog zúzni, — és a véged gyalázatos lesz!

TIZEDIK JELENET.

Előbbiek, László, Jeremiás, Alabárdosok, Szerzetes.

Lászlót az ebédlőből hozzák. A menet így alakul: Jeremiás, két alabárdos, László a szerzetessel, megint két alabárdos.

LÁSZLÓ *tekintete a széken függő palástra esik:* Lám, Szent László palástja! Megígértem a királynak, viselni fogom, — és én megtartom a szavam! Add rám, kérlek!

JEREMIÁS *a vállára teríti a palástot.*

LÁSZLÓ *sorra szemügyre veszi a jelenlevőket, utolsónak a királyt hagyja, — aztán fölemelt fővel elvonul kíséretével a főbejáraton.*

TIZENEGYEDIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, Országh, Rozgonyi M.

KIRÁLY: Soha így még nem néztek egy királyra! *A király ettől fogva úgy viselkedik, mint az alvajáró.*

ORSZÁGH *kinyitja az erkélyajtót:* Innen látni lehet.

ROZGONYI M.: Felséges uram, a néped lent vár, — hadd lássa erősnek királyát. Lássa a nép: ez nem gyilkosság, hanem igazságszolgáltatás... *Szünet.* Gyere uram, Hunyadi keresni fog, — ha nem lát, azt fogja hinni, a király elbújt előle . . .

KIRÁLY: Hallom, hogy beszéltek, de lehet, hogy mindez csak álom . . . *Rozgonyival és Országhgal kivezetteti magát az erkélyre.*

TIZENKETTEDIK JELENET.

Gara és Ujlaki.

GARA: Szomorú dolog, szomorú . . . De a magasságos Uristen bízta reánk ezt a hivatalt... Királyunkért és hazánkért . . .

UJLAKI: A magasságos Uristen a halál kaszáslegényeivé tett minket . . . . Egy sorban aratunk a pestissel és a vérhassal, — a fekete himlő a marokszedő leányunk . . .

TIZENHARMADIK JELENET.

Előbbiek, Mária.

MÁRIA *gyors és nyugtalan léptekkel jön a főbejáraton:* Az asztal virágosan terítve, — az étel kész, most gyújtják a gyertyákat . . . Hol késnek vendégeink?

GARA: Mária, az Istenért, miért jöttél ide? Te nem maradhatsz itt!

MÁRIA: Hol a vőlegényem? *Szünet.* A téren csődületet láttam . . . Mi történik itt? *Az udvarról letakart dob egyhangú dübörgése hallatszik.* Miféle gyászos dobolás ez! *Szünet.* Édesapám, — Miklós bátyám, — kérem, szóljon kegyelmetek! Én félek . . . *A nyitott erkélyajtóhoz közeledik.*

UJLAKI : Nem, — nem ! *Elállja útját.*

MÁRIA *megvadul :* Mi történik itt ? *Lábával dobbant.* Tudni akarom ! *Az ajtóhoz törtet.* Eressz ! Ah ! — *Kitekint az erkélyajtón, azután a padlóra esik.*

GARA : Szegény gyermekem. *Föléje hajol.*

TIZENNEGYEDIK JELENET.

Előbbiek, Király, Országh, Rozgonyi Miklós.

Kivül kiáltás hallatszik, — a dobpergés elnémul. A király a rémülettől betegen betántorog.

ORSZÁGH *a király nyomában :* Korbácsot a hóhérnak ! A kutya ! A gazember ! Hármat vág és Hunyadi él !

GARA : Nem, nem, nem ! Szóljatok, kiáltsatok ! Kegyelem ! Kegyelem !

MIND *a királyra néznek, aki nem tud szólni, csak tehetetlenül nyöszörög, mintha lidércnyomásos álomban volna.*

ROZGONYI M. *visszarohan az erkélyajtóhoz, ordit :* Nincs kegyelem ! Vágd, hóhér, vágd !

Egy pillanatnyi rémült csend, — mind dermedten állanak. Azután vad kiáltások hallhatók.

KIRÁLY *mintha őt érte volna a bárd, székre roskad.*

ROZGONYI M. *az erkélyajtóban :* Meghalt ! Hunyadi meghalt !

GARA : Én nem akartam, Isten a tanum, én nem akartam !

MÁRIA *váratlanul talpra áll, körülnéz, majd bizonytalan léptekkel a főbejárat felé megy.*

GARA : Máriám, — édes gyermekem . . .

MÁRIA *hátrál, miközben rémülten néz vele farkasszemet :* Ne nyúlj hozzám, — te !

GARA : Mária, — hogy beszélsz édesapáddal ?

UJLAKI : A szörnyü látvány felizgatta . . . Majd az asszonyok hazaviszik . . . Otthon pihenj le, ha megnyugodtál, elküldöm néked Lőrinc fiamat, — ő felszárítja szép szemedből a könnyeket . . .

MÁRIA : A te Lőrinc fiad ! A te Lőrinc fiad ! Inkább odavetem meztelen testemet Hunyadi utolsó hajdújának, de a te Lőrinc fiad tekintete ne szennyezzen be . . .

GARA : Mária ! Az Istenért ! Az én leányom vagy te ? —

MÁRIA : Nem vagyok a te leányod ! Édesanyám Tescheni Alexandrina volt, — ő nem bocsájtott nyoszolyájához ilyen rongyot !

GARA : Jézusom, — megszállotta az ördög !

ROZGONYI M. : — Hát nincs benned semmi szemérem ?

MÁRIA : Semmi sincs bennem, — semmi, semmi ! Csak kétségbeesés van bennem, a szégyentüzében égő, fogcsikorgató kétségbeesés . . . Óh, hogy nem tiporhatlak el, hogy nem téphetem ki agyamból gyalázatos képedet, — te csőcselék !

ORSZÁGH : Hallgass, boldogtalan, hallgass, — királyod előtt állasz !

MÁRIA *királyhoz lép :* Az ő szent feje a porban fekszik — és te koronát mersz viselni ? *Leveszi fejéről a koronát és a padlóra dobja.*

ORSZÁGH : Felségsértő boszorkány !

GARA : El kell fogni ! Tűzre kell vetni ! Megtagadom ! Megátkozom !

ROZGONYI M. : Megölöm ! *Kardot húz, de Ujlaki lefogja.*

MÁRIA : Hunyadira mertél volna kardot húzni ! Hunyadira ! De előtte lapultál, mint a megvert kutya !

TIZENÖTÖDIK JELENET.

Előbbiek, Erzsi.

ERZSI *a főbejáraton jött. erélyesen:* Senki se merje bántani! Aki hozzányúl, arra az egyház átka száll! *Az urak meghátrálnak Mária előtt.*

ERZSI *szeliden:* Dolorosa, édes nővérem, velem jössz?

MÁRIA *Erzsi nyakába borul:* Megyek, megyek!

ERZSI: Koporsóba tesszük, megsiratjuk a halottat. azután elvezetlek a te szép vőlegényedhez!

GARA: A vőlegénye? —

ERZSI: A királyok királya, az Ur Jézus! *Erzsi Máriával összeölelkezve a főbejáraton el.*

TIZENHATODIK JELENET.

Előbbiek, a nők nélkül, királyi apród.

APRÓD *szaladva jön az ebédlőből:* Nagyuraim! — *Megpillantja a királyt.* Felséges uram, — a rabok kitörtek tömlöcükből . . .

ORSZÁGH: A rabok! Miféle rabok?

APRÓD: Hunyadi emberei, — a püspök úr, Rozgonyi Sebestyén, Bodó, — mind kitörtek . . .

ROZGONYI M. *rémülten:* Rozgonyi Sebestyén? Ebből vérontás lesz, — szörnyű vérontás . . . Azok ketten Szilágyival . . . Menekülnünk kell!

APRÓD: A király bolondja, Bögöly, lerészegitette a börtönőröket és kiszöktette mind az urakat . . .

ORSZÁGH: Le kell ütni Bögölyt! Bárhol érik is a kutyát, le kell ütni!

Kivül a nép az Előjáték Hunyadi-énekét énekli.

TIZENHETEDIK JELENET.

Előbbiek. Herold. Alabárdosok.

HEROLD *a főbejáraton jön.* ALABÁRDOSOK *a lépcsőn maradnak, háttal a nézőnek.*

HEROLD : Lázadás, pártütés ! A nép, a budai nép fölzendült . . . A püspök, Rozgonyi és Bodó vezetik őket . . . Feldultak egy házat, a mestergerendából ostrombakot csináltak és most a vörös kaput törik . . . Halljátok ?

Kivül a kaput döngető ostrombak ütései hallhatók.

UJLAKI : Szólj Jeremiásnak, — ő a székelyeivel majd szétveri a lázadást.

HEROLD : Jeremiás és a székelyek átpártoltak Hunyadihoz . . .

ORSZÁGH : Ostobák ! Gazok ! Hiszen Hunyadi nem fizet már zsoldot ! Hiszen Hunyadi halott !

HEROLD : Özvegy Hunyadiné asszony megérkezett, — odaát van Pesten . . .

KIRÁLY *felugrik :* Hunyadiné ?! Óh irgalmas Jézus !

ORSZÁGH *az erkélyajtóban :* A Dunán sok dereglye jár . . .

HEROLD : A székelyek elfoglalták a kompokat és most általhozzák Szilágyi katonáit !

GARA : Szöknünk kell !

ROZGONYI M. : Bécsbe kell futnunk !

ORSZÁGH *apródhoz :* Hamar lovakat, — a hévizi kiskapuhoz . . .

APRÓD *balra elszalad.*

ORSZÁGH : *Heroldhoz :* Tartsátok a belső várat, — míg egérutat vesz a király . . .

HEROLD : Siessetek, urak, sokáig nem bírjuk ! *Az alabárdosokkal a lépcsőn lesiet.*

TIZENNYOLCADIK JELENET.

Király, Gara, Ujlaki, Rozgonyi M., Országh, Bögöly.

BÖGÖLY *a főbejáraton jön, sapka nélkül, csákánnyal a kezében, — részeg, de nem támolyog, in-*

kább félelmetesen groteszk, mint nevetséges, — arca sápadt, a szeme villog, a haja a homlokába csapzott. Megpillantja és csákányára kapja a földönfekvő koronát: Egy korona . . . Hol a hozzávaló király? — *Sorra nézi a jelenlevőket.* Itt nincs király!

ROZGONYI M.: Siessünk, felséges uram!

ORSZÁGH: A kis Mátyást magunkkal visszük!

GARA: És a koronát! A szent koronát!

KIRÁLY: Szököm a városból. Saját népem elől. Ember nem lehettem. Király nem vagyok. Mi marad még belőlem?

BÖGÖLY: Egy láda csont és penész.

Bögöly kivételével mind kisietnek az ebédlő ajtaján.

ORSZÁGH *aki utolsónak marad, Bögöly mellett elhaladva:* Részeg bolond!

TIZENKILENCEDIK JELENET.

Bögöly egyedül.

Időközben már bealkonyodott. Az erkélyajtón át lobogó vörös tűzfény esik a terembe. Kivül egyre döng az ostrombak.

BÖGÖLY *a tűzfényben áll:* Bolond vagyok, részeg bolond vagyok . . . De egy szikra pislog bennem, mélyen bennem egy szikra, — és ti bennetek semmi sincs . . . Bennetek sötétség van . . . Részeg bolond vagyok, de majd kijózanodom, majd talpra állok, majd levetem ezt a bolond gunyát . . . És akkor lángot vet bennem a szikra, — a láng lobog, — ragyog, — az eget csapkodja . . . és világosság lesz, nagy világosság — és akkor mi mind, mind katonák leszünk: az Öreg Magyar katonái leszünk! —

Függöny.

ÚJ IDŐK
HERCZEG FERENC
SINGER WOLFNER
BUDAPEST